

OLAV

Møte med Mairead Corrigan Maguire, s. 3
Om å vinne freden

Baby Johannessen, s. 5
Viktig verk om kristendom og religiøs pluralisme

Om interreligiøs dialog, s. 8
Brobygging over dype kløfter

Biskop John W. Gran, s. 10
En preken om kall

Fatima-budskapets kjerne, s. 11
Håp - ikke dystre fremtidsvyer

Valgår i USA, s. 15
Fra dødsdomsdebatt til “the Catholic vote”

Linn Maria Kierulf om Verdensungdomsdagen, s. 22
“Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss”

OLAV

En erklæring til besvær!

Troskongregasjonens erklæring "Dominus Jesus", offentliggjort 5. september, har vakt oppsikt - fra hjemlige Vårt Land og Dagen til Kirkenes Verdensråd; men også katolikker har sperret øynene opp. (Erklæringens fulle tittel, i norsk oversettelse: "Jesus Kristus. Om Jesu Kristi og kirkens enestående og frelsende universalitet.") Den dreier seg om kirkens misjonsoppdrag og om den katolske kirkes forhold til andre kristne og til andre religioner i den forbindelse. Den henvender seg til biskoper, teologer og det katolske legfolk; en 36 siders teologisk tettvevet sak med mange, til dels noe tilfeldig arrangerte, sitater fra Det 2. Vatikankonsils skrifter, samt senere kirkelige uttalelser.

Hensikten med erklæringen er, sier Troskongregasjonens prefekt, Joseph Ratzinger, å tilbakevise "religiøs relativisme", d.v.s. den moderne tankegang at alle religioner er likeverdige, og påpeke "feilaktige og tvetydige" teorier om frelsen. Teorier som fører til religiøs indifferanse og undergraver kirkens universelle misjonsoppdrag, fordi de reiser tvil om "den absolutte sannhet og frelsende universalitet som rommes i den kristne åpenbaring, i Kristus-mysteriet og kirken".

Men er ikke dette greit nok? Og er kirkens oppdrag å forkynne sitt budskap, og Troskongregasjonens oppgave å forsvare troen? Selvsagt.

Hva er det i erklæringen som provoserer? Både innhold og tone, vil mange hevde. Troskongregasjonens nervøse holdning, til interreligiøs dialog skal her bare nevnes siden en bokanmeldelse i dette nummer ser nærmere på den siden av saken.

Kritikken fra protestantisk hold gjelder kirkesynet i "Dominus Jesus". Og det er i korthet: De reformatoriske kirker fremviser mange elementer av sannhet og hellighet, men er likevel ikke "kirker" i ordets "sanne betydning", fordi de mangler den apostoliske suksessjon, det vil si et bispeembede som går tilbake til apostlene, og et nattverdsyn som stemmer overens med det katolske. Kun de ortodoke kirker kan kalles "søsterkirker". Et notat fra kardinal Ratzinger tidligere i sommer sa det samme.

Dette syn er faktisk i tråd med offisiell katolsk lære, men

måten det presenteres på og tonen i "Dominus sanctus" - ikke minst de triumfalistiske undertoner - gir liten plass for de økumeniske fremskritt og den mentalitetsendring vi har sett siden Det 2. Vatikankonsil åpnet for katolsk dialog med andre kristne. Og, synes det oss, liten plass for den vilje til omvendelse og nytenkning og den ydmykhet overfor og kjærlighet til andre kristne og annerledes troende som preger Det 2. Vatikankonsils tekster. Her er lite av den holdning Karl Lehmann, formann i Den tyske bispekonferanse, gir uttrykk for, på og mellom linjene, i sin offisielle kommentar til erklæringen: "Den manglende enhet er noe som smerter oss alle," understreker Lehmann. Og minner om "den meget nyanserte tale" konsilet brukte om den katolske kirkes forhold til andre kristne: "Slik må vi fortsatt beflitte oss på å tale."

Mange katolikker har forståelse for at man på protestantisk hold er lite glad over Troskongregasjonens utspill. Blant dem er Wiens emeriterte erkebiskop, kardinal Franz König, en av konsilets fremtredende kardinaler og pioner innen økumenikk og religionsdialog; nylig fylte han 95, men stadig aktiv som foredragsholder og debattant. Erklæringen inneholder gammelt teologisk nytt, og *det* er en del av problemet, sier König, som forstår de reformerte kirkers reaksjon på språkbruken. "Kan man fremdeles tale til verden på denne teologiske måten?" undrer König overfor østerriksk presse. Troskongregasjonen befinner seg på et annet teologisk språknivå enn adressaten, og det er all grunn til å ta oppstyret alvorlig, sier König. "Man måtte regne med opphisselse over et slikt dokument, og kunne unngått den om man på forhånd hadde hatt økumeniske samtaler og forberedt saken sammen." Som det nå er, "er mye gått i knas". (I parentes bemerket: Under konsilet ivret König med hell for at reformasjonens "kirker" skulle omtales som "kirkesamfunn" og ikke kun som "kristne menigheter" slik de økumenisk engstelige sjeler ønsket.)

Ved en skjebnens ironi fremla en arbeidsgruppe utnevnt av den tyske bispekonferanse og ledelsen for de forenede lutherske kirker et offisielt dokument om økumenikk dagen før Troskongregasjonens erklæring. I "Communio sanctorum - Die Kirche als Gemeinschaft der Heiligen" er tonen en helt annen: De helliges samfunn knyttes først og fremst til fellesskapet i Kristus, Guds gave til alle mennesker, ham som alle kristne samles om i dette jubelår. Og samtalepartene oppfatter hverandre uttrykkelig som kirker! Tar de feil? Eller er det ikke nettopp slik vi bør tale til og om hverandre to tusen år etter Kristi fødsel?

Observatoria

Om å vinne freden

- Vold og miltærmakt løser ingen problemer! Veien til fred heter ikke-vold og dialog, i Nord-Irland som i andre av verdens mange problemområder. Og freden må bygges nedenfra, hver og en av oss har et ansvar, alle har vi noe å bidra med. Det sier irske *Mairead Corrigan Maguire*, en av stifterne av *The Peace People*, den nordirske grasrotbevegelsen som i 1976 fikk den spontane *Folkets Fredspris* og i 1977 æret med *Nobels fredspris* - og som fremdeles arbeider for fredens sak

Sist i august var hun tilbake i Norge, gjest hos *Østfold Katolske Forum i Fredrikstad*. Lavmælt, inntrengende, med varme og smil gir hun av sin overbevisning og sitt håp til den håndfull journalistter som er møtt opp til pressekonferanse dagen før foredraget.

Hun smiler ofte, Mairead Corrigan Maguire - et dyrekjøpt smil. I 1976 ble tre av hennes søster Annes fire barn drept under et sammenstøt mellom IRA og britiske vaktsoffiserer: Da en britisk kule traff den nittenårige IRA-aktivisten Danny Lennon, skar bilen han kjørte over mot fortauet der Anne og de fire barna gikk. Anne og sønnen Mark på 10 år overlevde, men Anne, som en tid svevde mellom liv og død, fikk varige skader på kropp og sjel. I 1980 orket hun ikke lenger og tok sitt eget liv - da hadde hun slitt lenge med psykotisk depresjon, forårsaket bl.a. av hjerneskadene ulykken påførte henne.

Familien visste at hun gikk med selvmordstanker og alle, særlig hennes mann, gjorde sitt beste for å hjelpe, men uten å nå frem.

Det var det meningsløse ved de tre barnas død - de var henholdsvis 8 år, 2 1/2 år og 6 uker gamle - som fikk Mairead til å handle: Sammen med Betty Williams og Ciaran McKeown dro hun i gang grasrotbevegelsen *The Peace People* som fikk tusenvis - særlig

kvinner - til å våge seg ut på gatene i protest mot volden, bombene og drapene i Nord-Irland.

- Vold og drap og den sorg slikt fører med seg for så mange mennesker, viser hvor nytteløst voldsbruk er," svarer Mairead på spørsmål fra en av journalistene om hva mord og vold gjør med den som lever midt oppi det. - Vel 3.600 mennesker er blitt drept siden the Troubles begynte - tenk hvor mange mennesker i vårt lille land disse drapene har berørt! Vi er bare en og en halv million mennesker i Nord-Irland.

- Hva mord og vold gjør med oss? Lidelse kan, sier Mairead, etter en pause, - tjene til å åpne våre hjerter, gjøre oss mer storsinnet. Det finnes mye godhet og tilgivelse i Nord-Irland i dag. Og så er det slikt et vakkert land, smiler hun. - Nok en grunn for folk til å finne sammen. Og vi har bare dette ene livet. Gud ønsker at vi skal glede oss over livet han har gitt oss, ønsker at skal 'feire' livet og leve det fullt ut, ikke ødelegge hverandre.

Hun takker varmt for at "det norske

Mairead Corrigan Maguire ved kaffen i menighetssalen i St. Birgitta i Fredrikstad, lyttende til Fredrikstad kammerkor. Den grå dressen i bakgrunnen tilhører Fredrikstads ordfører, som var møtt opp for å høre og hylle fredsaktivisten.

folk stod oss bi da det så svært så mørkt ut hos oss, og vi trodde full borgerkrig stod for døren". Uten internasjonal støtte dengang og nå ville mangt sett annerledes ut. Og fortsatt trengs støtte - fra EU, som Irland er medlem av. Norge har vist ansvar i fredssammenheng og må ikke miste troen på at fredsinitiativ nytter.

Jo, det har skjedd store forandringer siden Fredsfolket først tok fatt, svarer Mairead på spørsmål om hvordan det er å se tilbake nå i år 2000. - Vi er kommet langt siden 1976. Vi er i ferd med endelig å gjøre noe med de etnisk-politiske spørsmål som i årtier og århundrer har ridd landet. Vi har en avtale mellom partene, *The Good Friday Agreement*, vi har en representa-

USA: nonne nekter å la seg kneble
I juli i fjor fikk p. Robert Nugent og sr. Jeanne Gramick forbud fra Troskongregasjonen mot å drive pastoralt arbeid blant homoseksuelle; de to hadde da siden 1970-årene stått sentralt i katolsk omsorgsarbeid på dette området i USA. Troskongregasjonen anklaget dem for å spre "feiltagelser og tve-tydigheter" omkring kirkens lære om homo-

seksualitet, og for å "skape forvirring blant katolikkenes og skade kirkens fellesskap".

I mai i år ble de to igjen innkalt til Roma, og denne gangen fikk de pålegg om ikke å uttale seg offentlig om homoseksualitet og om de disiplinære tiltak mot dem. Å kommentere saken offentlig, slik de to har gjort, var i strid med fjorårets påbud og intensjoner, het det. P. Nugent skal være villig til å

adlyde Troskongregasjonen, mens sr. Gramick sier hun ikke vil etterkomme sin ordens påbud om å godta Troskongregasjonens forfølgelser. Å nekte å bøye seg er "et samvittighetsspørsmål" som dreier seg om "den menneskerett som heter selvforsvar," sier sr. Gramick: "Jeg ønsker ikke å bidra til min egen undertrykkelse." Hun risikerer nå å bli utstøtt fra sin orden.

4

tiv regjering og et begynnende demokrati. Vi er i gang med å demontere barrierene. Vi har, om ikke helt, så i hvert fall langt på vei fått våpnene ut av konflikten. Men det er fremdeles langt igjen, langt å gå før vi har et stabilt demokrati alle parter kan identifisere seg med. Det vil ta generasjoner å lege så dype sår. Det er viktig å få satt ut i livet den sosiale rettferdighet som Langfredags-avtalen legger opp til.

Men like viktig er det at innbyggerne i Nord-Irland lærer å bygge freden sammen, nedenfra, lære å ha tillit til hverandre. - Mangelen på gjensidig tillit er hovedtrusselen mot fred i Nord-Irland, som så mange andre steder, understreker Mairead. - Vi må lære oss å trekke lasset sammen, få øynene opp for at vi tilhører samme menneskelige familie - det er ikke lett etter århundrer med uvennskap, 'stammekonflikter' og etniske ghettoer. I dag bor kun ca. 8 prosent av befolkningen i integrerte nabolag, altså katolikker og protestanter side om side. Hva slik segregering har ført med seg av fordommer og det som nærmer seg demonisering av den annen part, vitner den blinde volden de siste årene om. Vi er ikke vant til å se hverandre som venner, som søsken i den ene menneskelige familie. Vi må lære at vi ingenting har å frykte ved å samarbeide på tvers av de gamle grensene - vi har ikke annet å frykte enn frykten. Dessverre finnes det fremdeles grupper som ikke vil dele makten med 'de andre'. Det er viktig ikke å demonisere den annen part, f.eks. en mann som Ian Paisley, som nok kan klandres for mangt, men som også har gjort mye godt i sitt liv. Nå drives han av frykt, frykt for at fremtiden ikke vil ha plass for den etniske minoritet og den kultur han ser seg som representant for.

Å utpeke syndebukker har ikke noe for seg, understreker Mairead: - I en så lang og dyp konflikt som den i Nord-Irland, er vi på en måte alle belemret med skyld, og alle trenger vi til forsoning. Ingen lett prosess, men når alt kommer til alt, er det en intens lengsel etter fred i Nord-Irland. Folk ønsker fred, vil fred.

Mellomkirkelig samarbeide har, av forståelige grunner, ingen lang tradisjon i Irland, men meget er skjedd de siste årene. Og det hører med til bildet at katolske prester hadde hemmelig kontakt med IRA med våpenhvile for øye på et tidspunkt da ingen offentlige instanser ville ha noe med organisasjonen å gjøre. - I dag er de ulike kirkesamfunn aktivt med på å vinne freden, understreker Mairead. - Og vi må vinne. Tenk for et eksempel den seieren vil sette i en verden der etnisk-religiøse konfliktersynes å gripe om seg!

- Men ellers i den vestlige verden synes ikke fredsiveren å være det den var f. eks. på 1970- og 80-tallet, er den vel? kommer det fra journalistsiden.

Mairead er av en annen mening: - Fredsaktivistene er kanskje ikke så synlig lenger på gater og streder, men det er mange, mange rundt om i verden som arbeider for fred på ulike nivåer og gjennom et mangfold av prosjekter.

Hun har nylig vært i Washington D.C. og opplevd protestene mot atomvåpen og mot president Clintons forslag til et slags nytt Star Wars. - Folk er engasjert! Og tenk hva inter-net kan bety når det gjelder å mobilisere folke-meningen!

Nå brenner hun for et nytt initiativ: Etter påtrykk bl.a. fra tidligere vinnere av Nobels fredspris vedtok FN i november 1998 å gjøre årene fra 2001 til 2010 til "Tiåret for en fredens kul-

tur og for ikke-vold til beste for verdens barn". I et slikt initiativ ligger vår store sjanse, står vi sammen, kan vi klare det! Hennes egen organisasjon, Peace People, er sterkt engasjert: Senere i år skal en gruppe unge fra Nord-Irland presentere et prosjekt for undervisning i ikke-vold for Kofi Annan.

- Dagens kultur er en voldskultur, sier Mairead, som ikke er imponert over politikernes innsats. - Når barn dør av sult og av sykdommer som det finnes medisiner mot, er det vold. Økonomiske systemer som gjør de rike stadig rikere og de fattige fattigere, er vold. I mange sammenhenger finner vi strukturell vold, det vil si: Volden er blitt en del av selve systemet. Dagens kultur degraderer menneskelivet her på jorden. Militarisme og forbrukskultur bidrar til ødeleggelsen, men vi kan ikke la slike krefter få rå grunnene alene. Vi må mobilisere motkrefter - det er det 'building a culture of peace' dreier seg om.

Norge bør ta ledelsen når det gjelder å fremme fredens kultur, mener Mairead. - Å drepe går på tvers av det dypeste i vår kristne tradisjon. I de første århundrer grep de kristne ikke til vold, knapt nok til selvforsvar, men senere - da kristendommen kom til verdslig makt og ære, glemte man dette - eller omtolket tingene.

- Det er en plikt for vår generasjon å bekrefte at vold bryter med det eldste i den kristne tradisjon. Den hellige Patrick, vår nasjonalhelgen, sa det slik en gang på 400-tallet: *Killing is not in Christ*. Vi må lære i ta disse ordene inn over oss. Ikke-vold kan og må læres. Hvorfor satser vi milliarder på høyteknologiske våpensystemer, men så lite på å lære hverandre, enkeltvis og som nasjoner, å omgås på fredelig vis? Lære at det som binder oss sam-

Vatikanets siste utspill i denne saken har ført til forsiktige protester fra sentralorganet for henholdsvis kvinnelige og mannlige ordenssamfunn i USA og støtte til de to. I en uttalelse minner sr. Gramicks orden, School Sisters of Notre Dame, bl.a. om presters og nonners kall til særlig omsorg for "de marginaliserte i samfunn og kirke". Det hører med at Roma rett før den siste henvendelsen

til de to, på kort varsel avlyste et møte med representanter for ordensledernes organisasjon. Ordenslederne hadde selv bedt om og fått innvilget et møte med Troskongregasjonen, men kort tid etter at de hadde sendt inn en liste med emner de ønsket å ta opp, deriblant Nugent og Gramick-saken, fikk de beskjed om at møtet var avlyst.

THE TABLET/AMERICA

Det går fremover!

"Jeg synes det har skjedd mye bare i min tid som prest," sa Kirsti Aasen, sogneprest i Kampen kirke i Oslo, i P2-programmet Verdidørsen nylig. "Da jeg begynte for 25 år siden, kunne man ikke nevne ordet katolikk engang! Og nå er vi jo i et økumenisk fellesskap med hverandre som vi aldri har vært tidligere. Så det går litt fremover!"

5

Det nytter!

"Fortell dem at det nytter," sa Mairead Corrigan Maguire til Elisabeth og John Golding (sistnevnte leder for Østfold Katolske Forum) ved pressekonferansen. Det er lenge siden de to ble inspirert av Mairead og Fredsfolket (en annen var pater Hallvard Rieber Mohn, han skrev bok om dem!): Fra 1978 til 1988 samlet de hvert år unge fra Nord-Irland, 20 katolikker og 20 protestanter, til to ukers fredelig sameksistens på Mariaholm, hvor Elisabeth var bestyrer.

Det holdt hardt mange ganger å tigge sammen rundt en halv million koner hvert år, forteller de to, men det gikk og var verd innsatsen: Det hendte noe med de unge! De var ikke de samme da de dro hjem. "I begynnelsen hendte det nok at de to gruppene skulde olmt på hverandre - mange hadde knapt snakket med en katolikk eller protestant før! Hvor frustrerende tanken på to ukers nært samvær kunne føles, vitner et risp i det store Weidemann-bildet i stua på Mariaholm om," forteller Elisabeth, "det ble rammet av et prosjekt av ukjent 'etnisk opprinnelse'."

Mange av "Mariaholmerne" er gått aktivt inn i fredsbyggende arbeid, tilføyer Mairead, "og en av dem leder Amnesty i Irland, en annen leder The Youth Council. Ser dere, det nytter!"

men er vår felles menneskelighet, ikke 'flagget' eller religionen eller mer eller mindre tilfeldig opptrukne grenser."

Ikke-vold, megling, dialog, fredelig sameksistens må inngå i opplæringen på alle nivåer i skole og samfunn, understreker hun. Også massemediene har en uhyre viktig rolle: - Det er volden og ufreden som får den store oppmerksomheten i mediene, ikke det gode som skjer, alt det som gjøres for å motvirke den.

- Hva kan vanlige mennesker gjøre for fredens sak?

- Det viktigste, sier Mairead, - er å ta seg tid til å være stille, til selv å finne indre fred. Og så ta fatt i det som ligger rett foran en, og gjøre det med stor kjærlighet. Gjøre de små ting med stor kjærlighet. Gjøre vårt for å spre fred rundt oss, hjemme, på arbeidsplassen og i andre sammenhenger. Vise respekt og kjærlighet og særlig vise barna og de unge hvor uendelig verdifulle de er, og at livet er hellig. Freden begynner i vårt eget hjerte.

Joda, hun kjenner innvendingen: at det er naivt å si slikt, naivt å tro på ikke-vold og 'people power'. - Men hva annet har vi å tro på? Våpen sikrer ikke freden - det har vi erfaring for. Og slett ikke atomvåpen - vi vet jo at vi ikke må bruke dem! Vi har viktigere ting å gjøre i dag enn å investere i dyre, unyttige våpensystemer, det er sløsing med ressurser. Det finnes neppe noe mer politisk enn ikke å gjøre noe når folk sulter!

Hun har sett følgene av slik "politikk" i Irak: - Rundt en halv million irakiske barn er døde av sykdommer som lar seg kurere, men handelsboikotten har ført til desperat mangel på medisiner. Vi må fortelle de politiske ledere hva vi mener om en slik politikk, fortelle dem at de ikke gjør jobben sin. Hva slags politikk er det når en fredens mann som Dalai Lama nå i disse dager ikke får tale i FN under det stort anlagte møtet om 'de viktigste religiøse og åndelige ledere i en felles oppfordring til fred', fordi det ikke passer Kina? Er det noe vi har lært fra

fredsprosessen i mitt hjemland, er det at alle parter må være med rundt bordet.

Hun har meget på hjertet, Mairead Corrigan Maguire. Navnet Maguire fikk hun da hun for en del år tilbake giftet seg med Jackie, sin avdøde søster Annes mann, og ble mor til Mark og de to barna Anne fødte etter den fatale ulykken i 1976, og senere mor til hennes og Jackies attpåklatt, sønnen Luke. - I dag er vi lykkelige, slik vi vet Anne ønsket vi skulle være, men det tok oss alle mange år å lære å gi slipp på fortiden og satse på gleden over livet her og nå. Vi sliter fremdeles med det - og med savnet innerst inne. . .

- Hvor henter du inspirasjonen til å holde det gående?

- Akkurat det spurte jeg Mor Teresa om da hun var i Irland. 'Du må be, be, be,' sa hun, 'og ikke skjele til resultatene, bare stå på med arbeid og bønn'. Det gjelder å finne balansen mellom aktivitet og bønn, meditasjon. Jeg ser det som et privilegium å få arbeide for fred.

Det lyser overbevisning og smittende håp av Mairead Corrigan Maguire, såre ettertrengte ting i dag. Hennes bakgrunn gir henne en særlig troverdighet.

- Det verden trenger er medmenneskelighet, respekt, toleranse - og mennesker som lever disse verdiene og har tro på at det nytter, sier Mairead, - mennesker som ikke mister motet, all verdens elendighet til tross. For, kommer det smilende, - man kan ikke danse når man bærer all verdens sorg og sut på sine skuldre! Og vi er skapt til glede. Vi må gjenerobre den hver dag, for oss selv og for andre.

UKJ

6 Viktig verk om kristendom og religiøs pluralisme

Da den belgiske jesuittpater *Jacques Dupuis*, født 1923, professor ved Gregoriana-universitetet i Roma og redaktør av bladet «Gregorianum», høsten 1997 utga sitt bokverk «*Toward a Christian Theology of Religious Pluralism*» (henimot en kristen teologi innenfor den religiøse pluralisme) var Troskongregasjonen i Den romersk-katolske kirke, med kardinal *Joseph Ratzinger* i spissen, raskt ute: En hemmelig granskning av bokverket ble umiddelbart satt i verk. Reaksjonene uteble ikke.

Da Troskongregasjonens forehavende overfor J.Dupuis i løpet av 1998 ble kjent, kom som sagt reaksjonene. Den sterkeste kom fra Europas grand old emeritus, kardinal *Franz König*, i begynnelsen av 1999. Han kunne ikke tie, sa han, når en av Kirkens fremste teologer på området interreligiøs dialog, ble rammet av en hemmelig kirkelig granskning, hvor granskernes kompetanse ville forbli ukjent. Kardinal *Joseph Ratzingers* svar på all kritikken har vært unnvikende. Han regnet med, sa han høsten 1999, at det ville komme til en avklaring med den berørte forfatter.

Troskongregasjonens utfall var tydeligvis forhastet. Det dreier seg her om et bokverk som neppe blir lest av de store skarer katolikker, det være seg prester eller legfolk. Dette vet selvsagt den innsiktsfulle kardinal Ratzinger. Sprengstoffet i boken ligger i enkelte spørsmål innenfor kristologien og i forfatterens kompromissløse toleranse overfor ikke-kristne religioner. På lang sikt vil en slik toleranse måtte få konsekvenser ikke bare for den romersk-katolske kirke, men for hele den kristne kirkes teologi og tradisjon. Og omvendt: Det må føre til en ny toleranse fra de ikke-kristne religioners side overfor kristendommen.

«*Toward a Christian Theology of Religious Pluralism*» er et lærd bokverk på 434 tettskrevne sider. Verket er skrevet ut fra forfatterens innsikt i hinduismen og buddhismen etter mange års opphold i Asia som foreleser ved universiteter der. Verket er skrevet ut fra en ny innfallsvinkel. Her ses ikke de ikke-kristne religioner fra en vesterlandsk-kolonialistisk kristen tankegang, men ut fra en toleranse overfor de andre religioners selvforståelse og selvpresentasjon. Kardinal König sa i sitt forsvar for verket, som han virkelig hadde tatt seg tid til å pløye igjennom, at forfatterens måte å nærme seg f.eks. indisk tenkemåte på, er etterfølgelsesverdigg når det gjelder de kristnes møte med ikke-kristne trosretninger. Tenkesettet er forskjellig mellom vest og øst - det dreier seg om en skolastisk terminologi i vest overfor Orientens metaforiske språk.

Bokverkets innhold

De dramatiske endringer som skjedde i verden under hele 1900-tallet, *krev*er nye teologiske overveielser, mener J. Dupuis. Forfatteren påpeker at mens den kristne kirke har utviklet og betjener seg av en teologisk tradisjon som er velutviklet, har flere av de andre religioner også sin teologi, om

enn på en annen måte enn den skolastiske. Et omfattende interreligiøst studium er det man nå må ta fatt på, mener han.

Det dette bokverk handler om, er følgende: Religionene Bibelens folk fulgte; Kristus og de tidlige kirkefedrene; frelsen i Jesus Kristus. Finnes frelsen også i andre religioner utenfor kristendommen? Hva kan religionene berike hverandre med?

Hovedavsnittene i bokverket omfatter:

I) En oversikt over den kristne tilnærming til andre religioner og II) én Gud - én Kristus - sammenfallende veier.

Finnes det frelse utenfor Kirken?

Underkapitlene under I) tar for seg religionene til de nasjoner som omtales i Bibelen, både i Det gamle og Det nye Testament. Videre de første kirkefedre før Augustin, så Kirkens magisterium (embedsautoritet), herunder om det finnes frelse utenfor Kirken. Kan Evangeliet erstattes? De mange konsiler trekkes inn og vurderes. De teologiske perspektiver før og etter Det annet Vatikankonsil trekkes opp, ut fra de mest kjente konsilteologers teorier. De siste pavers utspill vurderes inngående, det gjelder da først og fremst Johannes Paul II, som ofte siteres.

Som avslutning på denne første delen stilles tre viktige spørsmål om de skiftende paradigmer (mønstre): fra Kirkesentrert til Kristussentrert; fra Kristussentrert til Gudssentrert og sluttelig det kristologiske spørsmål. Slik jeg oppfatter forfatteren, vil han ikke rokke ved den kristne troendes tro på den personlige frelse gjennom Jesus Kristus, eller den kristnes tro på Jesus Kristus som verdens frelser. Jesus er veien for

Religion for fred

"Vi kan ikke lenger legge større vekt på det som skiller enn det som forener," sa biskop Gunnar Stålsett i sin tale ved utdelingen av den tyske byen Augsburgs fredspris i sommer. "Religion for fred og menneskeverd må bli et hovedtema i vår tid," sa Stålsett, som understreket at religion har tjent både kontinuitet og stabilitet og vært kilde til ufred.

"Det påtrengende spørsmål ved begyn-

nelsen av det 21. århundre er om kristne kan fortsette å forholde seg fiendtlig, negativt eller likegyldig til andre religioner og den tro og fromhet som preger dem. . .

Finnes det et felles landskap og felles verdier som gjør at vi kan bygge sammen med full respekt for egen og andres religiøse verdier? Religion på sitt beste skaper rom for å se og oppleve 'den andre' som medmenneske," sa Stålsett.

Dersom Jesus hadde kommet i dag. . .

"Jeg funderer av og til på hvem det var Jesus hadde kommet til, dersom han hadde kommet i dag," sier Stavanger Aftenblads nye sjefredaktør, Jens Barland, til Vårt Land. "Jeg tenker på hvem han ville tuktet, og hvem han ville rost? Det er ikke sikkert han ville forholdt seg slik vi på forhånd tror. Hva ville f. eks. vært 'tempelplassen' som han ryddet? Jeg ser ikke bort fra at det ville være et sted som var ubehagelig nær oss som kaller oss kristne."

7

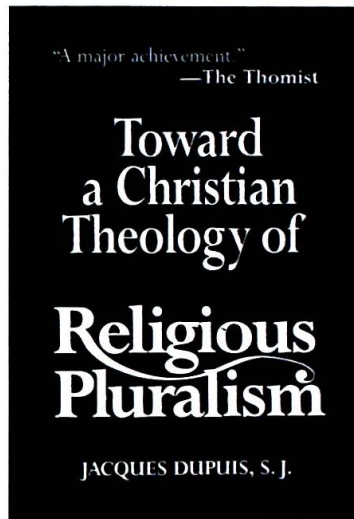
de kristne, mens Jesus kan synes unødvendig for andre religiøse mennesker. Her gir forfatteren en lang og vanskelig innføring i kristologiske spørsmål.

Underkapitlene under del II) tar seg av spørsmålene om Guds nærvær hos menneskene gjennom historien, Åpenbaringen og verdensreligionene. Videre mystisismen og de kristne mysterier, Guds menneskelige ansikt, Guds universalitet, praksis og teologi i forbindelse med religionsdialoger. Det hele avsluttes med en konklusjon om religiøs pluralisme, beslektet enhet og det sammenfallende, historiske og eskatologiske (om de siste ting - salighet og fortapelse).

Innsikt gir toleranse

Det som slår en ved dette bokverket, er 1) grundigheten, kildematerialet og den historiske progresjon og 2) innsikten i andre religioners trosforklaring, lydhørhet overfor annerledes troende og en sterk kristen ståplass hos forfatteren, uten fordommer.

Uten å ha den teologisk-kristologiske og religionshistoriske kompetanse som skal til for fullt å vurdere det foreliggende bokverk (dette er bare en *introduksjon* til verket fra min hånd - jeg håper en kyndig teolog her i landet med et åpent sinn vil gi bokverket den fornødne fagteologiske anmeldelse!) aner det meg likefullt at de teologer har rett, som har forskuttet at dette blir det mest epokegjørende verk fra kristent hold i tidene som kommer etter oss, når det gjelder den interreligiøse dialog. For alle kristne utenfor det strikt teologiske miljø bør det med tid og stunder komme en «folkeutgave» i lettere form som gir innsikt i all denne lærdom på en lettere begripelig måte. Dette er ikke noe vi skal overlate til

forskerne i studerkamrene alene.

Nå satt jo professor, jesuittpater Jacques Dupuis, ikke bare i sitt studerkammer. I de tyve årene han var i Asia, fartet han mye rundt, lyttet og lærte. Han er, såvidt jeg kan bedømme, ingen «vranglærer». Troskongregasjonen handlet nok altfor raskt. Der hadde kardinal König helt sikkert rett. For meg står J. Dupuis som en tolerant kristen sannhetssøker, som føyer seg godt inn i rekken av teologene bak Det annet Vatikanekonsil. De ble i forkant så å si alle «gransket»/forfulgt av den daværende troskongregasjon.

Hensikten med bokverket

Hensikten med dette verket - for dette er et gedigent forskningsverk og ikke bare «en bok» - er å bidra til en kristen teologi for religiøs pluralisme i vår tid. Den metode en slik teologi må betjene seg av, heter det i konklusjonen, må være induktiv. Det vil si: bygge på dialog og sammenlignbarhet, idet man tar for seg både de fortolkende deler fra kontekst til tekst og vise versa. Når man bygger opp en

syntese på denne måten, må man ha for seg hele omfanget av den kristne teologi, som Kristussentrering, Guds-sentrering, himmelrikssentrering, frelles-sentrering etc. Hvis man splitter det opp, går man glipp av kompleksiteten og rikdommen i den kristne erfaring.

Men man må også ta hensyn til læren om Treenigheten og Åndskristologien, som vil gi en mer positiv evaluering av religionsdannelser og tradisjoner utenfor kristendommen. Med andre ord: I dialogen fra kristent hold må man også vektlegge den universelle, aktive tilstedeværelse i verden av Gud og Hans Ånd som en kilde for andre religionsstiftere og tradisjoner enn kristendommen.

Andre tilnæringsmåter drøftes også. De spørsmål som til syvende og sist skal besvares for at dialogen mellom religionene kan bli fruktbar, er 1) arten av religiøs pluralisme; 2) meningen med Jesu Kristi vesen i entydighet og universalitet; 3) forståelsen av hvorledes kristendommen og de andre religioner gjensidig utfyller og nærmer seg hverandre.

Det vises forøvrig til hvorledes den kristne misjon har mislykkes i møtet med andre religioner, særlig i Asia. Man har ikke tatt hensyn til den generøsitet Gud har manifestert seg på til menneskeheten.

Forfatteren sier at det ville være formastelig å påstå at man er i stand til å komme til bunns i Guds plan for menneskeheten; ingen menneskelig viten kan noensinne kreve å være det guddommelige syn på tingene.

Jacques Dupuis, S. J.
«Toward a Christian Theology of Religious Pluralism»
434 s., Orbis Books, Maryknoll,
New York 10545

8 Brobygging over dype kløfter

“Hva mener vi egentlig når vi sier ‘interreligiøs dialog’? Og hva er målet for slik dialog?” Engelske *Catholic Herald* stilte nylig dette spørsmålet til en som turde ha greie på saken: biskop *Michael Fitzgerald*, sekretær i *Det pavelige råd for interreligiøs dialog*.

I tillegg til teologistudier i Roma, har Fitzgerald (født i England for vel 60 år siden) studier i arabisk språk og kultur ved sentrale institusjoner i London og Roma bak seg, samt erfaring som misjonær og fra det pavelige diplomati. I 1992 utnevnte paven ham til sekretær i ovennevnte råd, en tittel man ikke skal la seg lure av! Hans arbeid går langt ut over vanlig sekretærarbeid: Han er stadig underveis til møter og konferanser rundt om, særlig i den muslimske verden, er flittig bidragsyter i teologiske tidsskrifter og medlem av diverse Vatikankommitéer. (At mange, særlig innen den verdslige presse, mente han var Vatikanets valg til etterfølger for Westminster erkebiskop kardinal Hume, som døde i fjor sommer, skal vi her la ligge - selv om nettopp de spekulasjonene var noe av bakgrunnen for *Catholic Herald*s intervju. Som kjent ble det biskop Cormac Murphy-O'Connor av Brighton og Arundel som ble Humes etterfølger i Westminster.)

Men altså: “Hva er interreligiøs dialog?” spør *Catholic Herald*s intervjuer, Luke Copen.

“På et visst plan,” svarer biskop Fitzgerald, “dreier det seg om å etablere gjensidig forståelse og harmoni slik at medlemmer av ulike grupper kan leve sammen i fred. Og det

innebærer å få bukt med fordommer og etablere forståelse for hverandre. Men jeg tror også det dreier seg om et annet plan hvor dialog betyr en prosess hvor vi åpner oss for Gud. Åpner oss ikke bare overfor hverandre som dialogpartnere, men åpner oss overfor Gud. Den bakenforliggende tanke er at vi sammen er ute på en reise, og at vi hjelper hverandre underveis. Hvor ferden vil ende, ligger i Guds hender.”

Folk blander ofte sammen interreligiøs dialog og økumenikk, men her er det et klart skille, sier Fitzgerald: “Økumenikkens egentlige siktemål er enhet i tro og praksis, med innebygget respekt for ulike tradisjoner. Noe slikt kan vi aldri håpe på i den interreligiøse dialog.” Den interreligiøse dialogen kan heller ikke frembringe de massive dokumenter og erklæringer som økumenikkens folk er så glad i. “Vi kan nok komme med felles uttalelser, men de vil som oftest dreie seg om sosiale problemer, om holdninger til forskjellige spørsmål snarere enn om tro,” sier Fitzgerald. Men, understreker han, det er ingen kilde til frustrasjon, for dialog med mennesker av en annen tro enn den kristne, dreier seg mer om selve reisen enn om målet. Dermed ikke sagt at “vi kanskje burde være mer målorientert”.

Autentisk tro fremmer forsoning
Men hva om dialogen låser seg? Eller når kristne og muslimer ikke har tillit til hverandre eller til og med hater hverandre? spør intervjuer. “Man må i grunnen alltid være villig til å begynne på ny frisk,” svarer Fitzgerald. “Noen ganger opplever vi tilbakeslag, som når konflikter bryter ut og tillit brytes ned - da er det bare å begynne forfra igjen.”

Biskop Fitzgerald, som bl.a. har arbeidet i Sudan, har hele sitt voksne liv interessert seg for islam, og han har god innsikt i motivene bak konflikten mellom kristne og muslimer. “Ser vi nøyere på disse konfliktene,” sier biskop Fitzgerald, “oppdager vi at det stort sett ikke dreier seg om religiøse konflikter. Det ligger andre beveggrunner bak. Det kan dreie seg om landområder eller makt, eller også om økonomi. Religionen bringes ofte inn som en av faktorene, en motiverende faktor av typen: ‘Vi er annerledes, og vi kjemper mot disse menneskene’.”

De som er kritiske til religion generelt, fremstiller gjerne religion som årsak til konflikter. Men om vi er trofaste mot vår tro, kan tro nettopp være løsningen, understreker biskop Fitzgerald. “Da kan religion bli en harmoniserende faktor i stedet for noe som skaper disharmoni, en faktor som bidrar til å fremme forsoning, men det krever på sin side en stadig omvendelse, og det er ikke lett.”

I oktober i fjor fant det sted en interreligiøs konferanse i Vatikanet, forteller Fitzgerald, og “i det avsluttende kommunike ble det sagt klart fra at religion ikke må brukes til å

Vi er utlevert til hverandre

"Vi ser all lidelsen som finnes i verden, men vi gjør forferdelig lite med den," sa etikk-professor Svein Aage Christoffersen i en radiodebatt i P2's Verdibørsen i sommer. "Vi bruker våre ressurser og medisiner og lar verden forøvrig seile sin egen sjø. Mens folk stort sett i verden blir under 30, er vi nå - inspirert av genteknologien - opptatt av at kanskje vi kan bli 200 år..."

"Dilemmaet i 'det ondes problem'," sa

Christoffersen, "er ikke hvordan vi skal forklare det, men hvordan vi utfordres til å gjøre noe med det. Vi vet vi er utlevert til hverandre, at det jeg gjør, får konsekvenser for min neste. Sånn er faktisk livet laget. Det kan vi være imot og si at Gud skulle ikke ha gjort oss avhengige av hverandre. Men når vi faktisk er det, så betyr det at andre mennesker lider fordi jeg ikke rekker dem den hånden de skulle hatt."

Alt i menneskelivet angår vår tro

"Det er egentlig veldig rart, dette at kristendommen har blitt fjern for folk, for kristendommen er noe av det mest naturlige som finnes," sier sogneprest i Mjøndalen, Jan-Otto Eek, i et intervju med Frelsesarméens organ Krigsropet.

"Etter at Gud ble menneske, er det umulig å sette et skille mellom det som har med Gud å gjøre, og det som har med menneskelivet å gjøre. Alt som er menneskelig, er Gud interessert i. Alt i menneskelivet angår vår tro."

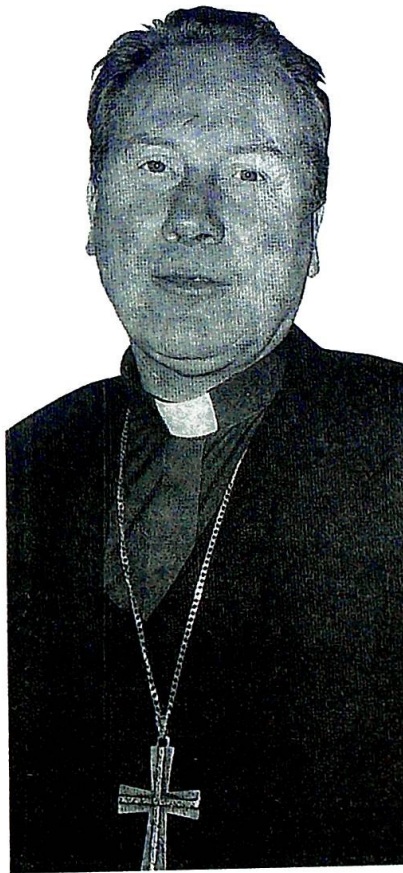
9

fremme vold. Vi appellerte til verdens ledere om ikke å misbruke religionen, ikke å manipulere den, men i stedet la religionen få innta sin rette plass i samfunnet."

Vatikanet blander seg ikke direkte inn i lokale konflikter, men bruker sine islamske kontakter i sine forsøk på å bidra til fred, sier Fitzgerald. Som selv har vært med på å få i stand to viktige kommunikasjonslinjer til den muslimske verden: "Liaison Committee with Islamic Organisations" (1995) og en "Liaison Committee" knyttet til verdens største islamske universitet, Al Azhar-universitetet i Cairo. Via disse kontaktkomiteéene blir katolsk syn kjent for den islamske verdens topp-autoriteter.

Men har den dialog kirken er involvert i noen innvirkning på konflikter? Er det ikke snarere slik en libanesisk biskop nylig sa at dialogen "begrenser seg til en viss elite", mens muslimer flest kontrolleres av religiøse ledere som er mer hjemme i politikken enn i den teologiske verden? spør Catholic Herald's intervjuer. Biskop Fitzgerald mener det er mulig for Vatikanet å forene vennskapelig kontakt med den muslimske verden med uredde fordømmelse av krenkelser av menneskerettighetene. "Det gjelder å innse at det å være konsekvent i sine prinsipper, ikke står i motsetning til dialogens ånd," understreker han.

Dagens muslimske verden omfatter ikke lenger kun de tradisjonelle "kjerneland" i Asia og Afrika, men også Europa. Hva er biskop Fitzgeralds syn på det mange kaller "islamiseringen av Europa"? vil intervjuer vite.

På et dypere plan betyr religionsdialog "en prosess hvor vi åpner oss for Gud," sier biskop Michael Fitzgerald.

"Det er, slik jeg ser det, en ekte utfordring til kirken," svarer biskopen. "Det er et faktum at tallet på muslimer øker. Først så man på dem som et midlertidig fenomen, men nå har de slått seg ned her for å bli. Og det innebærer at vi må se å komme overens med hverandre. Vi ser at mange muslimer praktiserer sin religion, og at mange muslimer

ønsker at deres religiøse syn skal være med og bety noe i samfunnet. Kanskje dette er en utfordring til oss kristne om å ta vår egen religion mer alvorlig - slik ønsker i hvert fall jeg å se det," sier Fitzgerald. Som ikke ser noen grunn til engelstelse og frykt: "Det jeg frykter, er kristne som ikke virkelig er kristne."

Nyttige råd

Biskop Fitzgeralds råd for den interreligiøse dialog i hans hjemland England tør være relevante også for norske forhold: Det gjelder å "få folk til å komme sammen", "ikke la ting hardne til", "krysse grenser", "rekke hånden ut til den annen part", "få folk til å møtes i nye sammenhenger". Og, understreker Fitzgerald, "det er viktig at de religiøse ledere kjenner hverandre slik at man, dersom det kommer til gnisninger, vet hvem man skal henvende seg til. Det er mye lettere å komme frem med det som ligger en på hjerte når man kjenner den man snakker med."

Den personlige kontakt synes å være selve kjernen i biskop Fitzgeralds personlige filosofi, noterer intervjuer avslutningsvis. Han ser det som sin plikt å bli venner med mennesker og "forstå dem slik de selv ønsker å bli forstått". Gamle fordommer kan overvinnes dersom man ser tradisjon som en levende tradisjon som makter å svare på fremtidens utfordringer. "Til tider bedømmer vi saker og ting ut fra slik forholdene var for 20-30 år siden og ser ikke at de har forandret seg," avslutter biskop Michael Fitzgerald.

10 Ved St. Josephsøstrenes jubileum

Den 4. august var det festmesse i St. Josephs Instituttets kapell i Oslo: St. Josephsøstrene feiret 135 års virke i Norge. At kongregasjonen i år også har 350-årsjubileum, vet St. Olavs lesere fra tidligere oppslag.

I noen innledende bemerkninger før sin preken pekte biskop John W. Gran på at det har gått "kvantitativt tilbake" med St. Josephsøstrenes Norske Provins i de senere år: Antall søstre er sterkt redusert og mange virksomheter nedlagt. "Allikevel," sa biskop Gran, "gleder vi oss: Dere har overlevd! Himmelen være lovet for det! Dere har mistet mange - det er livets lov - men dere har også fått unge og begavede kall. Og dere er blitt avhjulpet, takket være nedleggelsene, til å legge om prioriteringene, og provinsen nyttiggjør seg bedre enn før sine søstre, ut fra deres individuelle forutsetninger."

Vi gjengir biskopens preken - den har appell også ut over ordensfolks rekker.

Begge tekstene i dag, både fra Efeserbrevet (1,3-6) og fra Johannesevangeliet (15,9-17) legger avgjørende vekt på det store og altoverskyggende faktum i den kristne tro: nemlig at det er Gud som har - og tar - initiativet vis-à-vis mennesket. Dette må i utpreget grad gjelde for dem som han kaller til ordenslivet.

Alle har vi vår intime erfaring med hva det vil si å være kalt - å bli lokket bort fra alt som utgjør normal menneskelig tilværelse: hjem og barn med de hverdagslige gleder og problemer, mot et helt uforutsett liv i hans tjeneste: som han vil, hvor han vil, når han vil. Kallet, på det menneskelige plan, er en marsjordre fra det kjente og gjengse til det uforutsetbare.

Jeg vil tro at ingen av dere her hadde noen formening om hvorledes livet ville komme til å arte seg dengang dere 'banket på klosterets port' som det så romantisk heter.

Jeg er sikker på at dette forunderlige og mysteriøse med kallet, nemlig at en utenforstående kraft griper inn og omkalfatrer ens liv fra grunnen av, har vært en felles opplevelse for alle St. Josephsøstre som har gått forut i landet vårt, en innsats som vi i dag åremålsfeirer.

I Efeserbrevet sier Paulus (litt sammentrengt) dette: Gud har gjennom Kristus utvalgt oss fra verdens grunnvoll ble lagt, og har fritt besluttet å gi oss plass som sønner og døtre hos seg. Paulus, som er kristenhetens store, vidtskuede teolog, viser oss her kallets rammebetingelser, evighetsperspektivet. Visjonen er Guds, viljen er Guds. Vi er helt enkelt blitt tatt inn - nærmest uspurt.

Så kommer evangelisten Johannes, den mest medmenneskelige av aposteltidens forkynnere, og minner oss om Jesu egne ord: "Ikke så at dere har valgt meg, det er jeg som

har valgt dere, og satt dere til å gå ut og bære frukt, og frukt som varer." - "Dette er mitt bud, at dere skal elske hverandre, slik som jeg har elsket dere."

Alle vet vi at Jesu hele forkynning er en intensivert aktualisering av Bibelens urbudskap: "Du skal elske Gud av hele ditt hjerte, av all din kraft. . . og din neste som deg selv." Hvorledes skal vi imidlertid forstå et slikt guddommelig påbud om å elske? Ja, hva er det Kristus dypest sett vil pålegge oss, for sier han ikke uttrykkelig: "Dette er mitt bud..."

Ifølge disse Jesu ord konfronteres ikke vi med et forvirrende og krevende lovverk, slik jødene gjorde det. Hans ene anliggende er enkelt: den rendyrkede, usentimentale nestekjærlighet.

Ikke lett, som vi nok til overmål er klar over, hver på vår måte!

Men altså: Hvorledes kan vi befales å elske? Er ikke det en selvmotsigelse?

I henhold til dagens oppfatning av kjærlighet, må vi sikkert svare at jo det er det. Imidlertid: Et guddommelig imperativ kan umulig gjøres avhengig av vårt akk så labile følelsesliv.

Tilbake til Johannes for mer innsyn: "Kjærligheten," sier han i sitt første brev, "må. . . vise seg i gjerning. (. . .) Den som overholder hans bud, han forblir i Gud, og Gud i ham."

Og umiddelbart før dagens evangelium - i lignelsen om vingården - viser Kristus selv oss farbar vei: "Min Far er vindyrkeren," sier han; ja, ikke nok med dét: Han gjør det klart at det er Vindyrkeren som i

Muslimsk fredagsbønn ombord

Fullriggerne "Sørlandet" og "Christian Radich" vakte stor oppmerksomhet da de i sommer fortøyet i London, skrev Dagsavisen. Skoleskipene hadde 44 ungdommer ombord: fra Eritrea, Etiopia, Sudan, Jugoslavia, Makedonia, Bosnia og Kroatia,

"Dette er morgendagens fredsagenter," sa Eva Helen Østbye, prosjektleder for Kirkens Nødhjelp. Som sammen med "Norge

2000" hadde rekruttert ungdom fra konflikt- og krigsområder til å delta på "Fredsseilasen til fremtiden": et månedslangt prosjekt med fysisk arbeid på skipene og undervisning på seminarer.

"Dette har jeg aldri gjort før," sa en imam fra Islamic Culture Centre i London, da han gikk ombord i skoleskipet "Sørlandet" for å holde fredagsbønn på dekk.

GRØNLAND: ny Bibel etter 100 år
Det er 1000 år siden kristendommen kom til Grønland, og en ny bibeloversettelse, den første på 100 år, ble overrakt Grønlands lutherske biskop, Sofie Petersen, under en festgudstjeneste i Hans Egedes Kirke i Nuuk i juli. Den nye oversettelsen skal brukes av alle menighetene på Grønland, også de katolske og frikirkene. Arbeidet har tatt tid: I 1949 ble et utvalg opprettet for å vurdere behovet for revisjon av det gamle testamente.

NTB

utgangspunktet både har anlagt og beplantet hele vingården, og han presiserer så at hans himmelske far ikke bare forventer seg druer, men at han sågar vil skjære radikalt bort alle grener som ikke bærer frukt (Joh 1-8). For vintreet illustrerer den levende enhet som hersker mellom Kristus selv og hans tilhengere, d.v.s. mellom ham og alle sanne kristne, for sier han ikke kort og klart: "Jeg er vintreet, dere er grenene"?

Enda et skritt tar han oss: Ikke nok med at Sønnen blir forherliget når vinranken bærer frukt, men "det blir min Far til ære, når dere bærer frukt i mengde". Og han konkluderer: "og da er dere mine disipler."

Hva kan vi så gjøre for å kunne bli bærere av denne rike frukthøst?

Johannes sier klart - nok en gang i sitt første brev - at *Kristus selv* fører an - ved å gi oss sin Ånd. Jeg siterer ordrett: "At han bor i oss, det vet vi - ved den Ånd han har gitt oss." (Joh 3,24)

Vi må stadig motstå fristelsen til å tro at vi kan øve kristen nestekjærlighet av egen kraft. Den kristelige selvtilfredshet på dette området er dessverre langt fra noen myte!

Vi må i tråd med den åpenbarte sannhet aldri miste motet ved erkjennelsen av at vår egen kjærlighet står så uendelig langt tilbake for hans,

- eller ved erkjennelsen av at vi selv ikke alltid er besjelet av det oppkomme av fantasi og initiativ vi gjerne forbinder med virksom nestekjærlighet,

- eller ved erkjennelsen av at vi sjelden eller aldri er så uselviske som Gud antas å forvente av oss.

For uansett vil Guds kjærlighet uendelig overstige vår egen. Å godta at vi ustoppelig kommer til kort på nestekjærlighetens område, er helt enkelt forankret i sannheten.

Men se: Nettopp vår totale avhengighet av ham er vår iboende styrke (et hovedanliggende hos Paulus).

Tilbake til det beklemmende spørsmål: Hvorledes kan det forlanges at vi skal elske alle - kjente som ukjente - selv med Jesu Ånd levende aktiv i oss? Vi kjenner og møter jo bare et mikroskopisk mindretall!

Jo slik: Vi må *samarbeide* med Jesu Ånd ved uavlatelig å motarbeide all negativ holdning til de mennesker vi føler motvilje mot, eller ergrer oss over, eller føler nag, kanskje sågar bitterhet mot.

Kjedelig å skulle si det, men

innen ordenslivets tilsynelatende så trygge avgrensninger er det ikke sjelden at det er her skoen trykker som verst: Hadde det ikke vært for den eller den medbroder eller medsøster, ville alt vært så meget enklere. Men også her kan vi seire stort *med nådens hjelp*.

Skal vi håpe på å bli Kristus lik, må vi arbeide etter evne og uten opphør på å eliminere all motvilje mot navngitte personer, levende som døde. Uten unntagelse, for det er på den ene unntagelsen som danner en mørk krok i vårt hjerte, vi vil bli vurdert når det store regnskap skal gjøres opp.

Johannes sier: "Gud er lys, i ham finnes intet mørke." (1 Joh).

Måtte det bli tilfelle med alle oss som har mottatt kallet til å gå i Jesu fotspor!

Fra Bønnebogen:

Du elsket oss først

Du, vår Frelser,
av egen kraft makter vi ikke å elske deg,
følge deg og holde fast ved deg.
Men du steg ned til oss, for at vi skulle elske deg.
Du steg opp for at vi skulle følge etter deg
Du bandt oss om deg som ditt belte,
for at vi skulle holde fast ved deg.
Du som elsket oss først, lær oss å elske deg.
Du som søkte oss først, gi at vi søker deg.
Du som fant oss da vi var fortapt,
vær du selv veien,
så vi kan finne deg og finnes i deg,
du som er vårt eneste håp.

E. B. Pusey (1800-1882)

KUBA: katolsk sosialarbeid hindres
Mange observatører ga uttrykk for store forhåpninger om et bedret forhold mellom den katolske kirke og staten etter pavens Kuba-besøk i 1998, men hverdagen viser at slik har det ikke gått, melder ukemagasinet Christ in der Gegenwart.

Ifølge landets "Pro-menneskerettsparti" blokkerer regjeringen systematisk alle kir-

Fatima-budskapets kjerne:

12

Håp - ikke dystre fremtidsvyer

Nå vet vi det sikkert, etter at Vatikanet den 26. juni offentliggjorde hele teksten: Den tredje profeti eller hemmelighet som "damen kledd helt i hvitt" lot de tre små gjeterne *Lucia dos Santos og Jacinta og Francisco Marto* få del i da hun åpenbarte seg for dem i den lille portugisiske byen Fatima i 1917, inneholdt ikke, som det til tider var blitt fryktet, ting som var for grusomme til å bli gjort kjent.

Det var den 13. mai 1917 "damen i hvitt" eller "Vår Frue av Rosenkransen" som hun selv kalte seg, innviet de tre små gjeterne på henholdsvis ni, åtte og syv år i tre hemmeligheter. Da hadde hun allerede vist seg for dem flere ganger og forkynt sitt budskap om omvendelse og bot. De to andre hemmelighetene, som ble gjort kjent for lenge siden, inneholdt adskillig til skremsel: Den første var en gruffull visjon av helvete, og selv om den andre forutsa slutten på den første verdenskrig, viste den også at millioner av sjeler kom til å dø i nye og grusommere kriger, Guds vrede over synden, "og nesten alle ville ende i helvetet". Bare bønn til Maria og innvielse av det ateistiske Russland og resten verden til "Marias uplettede hjerte" kan avverge katastrofen. Den tredje visjonen ble skrevet ned av Lucia, nå karmelittnonne, i 1944 og har siden 1957 vært oppbevart i Vatikanet.

Etter møtene med jomfruen viet de tre fra før av svært fromme barn seg til bønn og forsakelse til sjelenes frelse. Og de måtte tåle adskillig skepsis fra omgivelsene, ikke minst fra geistligheten, samt påtrykk grensende til det utilbørlige om å innrømme at visjonene var

deres eget påfunn. Men de tre holdt standhaftig på sitt. I sin iver og oppofrende kjærlighet "ga de til og med avkall på enkel barnlig lek," minnet paven om da han den 13. mai i år saligkåret søskenparet Jacinta og Francisco, som døde av lungesykdom noen år etter åpenbaringene. Også deres tidlige død hadde jomfruen forutsagt. Den tredje av gjeterbarna, Lucia, gikk tidlig i kloster og er i dag 93 år gammel.

Pavens tolkning

Allerede i fjor antydet kardinal Ratzinger i en tale i Fatima at det vesentlige ved den tredje hemmelighet hadde med bot og omvendelse å gjøre. Altså et budskap i tråd med jomfruens generelle oppfordringer og med et gjennomgående tema fra de gammeltestamentlige profeter av og opp gjennom historien. Ved saligkåringen av Jacinta og Francisco i mai i år sa kardinal Sodano bl.a. at visjonen var en symbolsk fremstilling av "de ateistiske systemers kamp mot kirken og de kristne". Pave Johannes Paul II var mer konkret i sin preken: Visjonen forteller om "en biskop kledd i hvitt" som blir beskyttet og faller til jorden, en forutsigelse, sa paven, av attentatet mot ham selv den 13. mai

1981. Det har lenge vært kjent at paven tilskriver det faktum at han unngikk å bli drept av Ali Agcas kule den hellige jomfrus mellomkomst; dagen etter attentatet skal han ha bedt om å få se sr. Lucias beretning om den tredje "hemmeligheten". Da paven igjen var på bena etter attentatet, ble et besøk i Fatima arrangert på rekordtid for pavebesøk, og ved ankomsten innledet paven med å "frembringe for den Himmelske Mors Hjerte min takknemlighet over å ha reddet meg i nøden". I fjor ble kulen som ikke rammet dødelig, plassert i den kro- ne statuen av Vår Frue av Fatima bærer.

Sr. Lucias tekst

Den 26. juni ble altså den tredje hemmeligheten gjort kjent i et hefte som inneholder Vatikanets offisielle oversettelse av sr. Lucias korte tekst samt fotokopi av originalteksten og en teologisk kommentar av kardinal Ratzinger; en fotnote forteller at man til og med har "respektert originaltekstens tegnsetting".

Hva sier så selve teksten? En engel "med flammende sverd" som "ser ut til å sette hele verden i brann" står ved siden av Vår Frue, skriver sr. Lucia, men flammene slukner når de møter "herligheten som stråler fra Vår Frues hender". Engelen peker mot jorden og roper "bot, bot, bot". Deretter, skriver Sr. Lucia, så hun og de to andre barna "en biskop kledd i hvitt - vi hadde inntrykk av at det var den Hellige Far" - som går oppover et bratt fjell sammen med andre biskoper og prester og mot et "stort kors av grovt tilhugne bord som fra en kor- kek med bark; før han kommer så

kens sosiale initiativer, som f.eks. i det særdeles fattige bispedømmet Guantanamo. Her ble et suppekjøkken for eldre stengt, og planer for et herberge for hjemløse og en førstehjelpstasjon avvist. Myndighetenes begrunnelse: "Når kirken har midler til slike prosjekter, bør den overlate til staten å forvalte dem."

FIDEL CASTRO:

feirer det hellige år i Roma
Kubas statssjef, Fidel Castro, er innbudt til å delta i festlighetene i Roma i forbindelse med det hellige år 2000, melder diplomatiske kretser i Roma. Sammen med Castro ventes mange andre stats- og regjeringssjefer til den store "Jubileumsårsfesten for statsjefer og utsendinger" i Vatikanet 5.

november. Festens høydepunkt blir pavens messe med politikere fra hele verden.

Innbydelsen til denne spesielle festen er ikke sendt ut via Den Hellige Stols diplomatiske kanaler, men kommer fra president Carlo Azeglio Ciampi, som har påtatt seg å stå som beskytter for et politisk møte ved slutten av det hellige år. KATT-KNA

langt, gikk den Hellige Far gjennom en stor by halvveis i ruiner, skjellvende og med usikre skritt, tyngt av smerte og sorg, han ba for sjelene til de døde som lå der han gikk; etter at han har nådd toppen av fjellet, på kne ved foten av korset, ble han drept av en gruppe soldater som skjøt på ham med kuler og piler, og på samme måte døde den ene etter den andre av biskopene, prestene og de kvinnelige og mannlige ordensfolkene og legfolk av forskjellig rang og stilling." Og de så, skriver sr. Lucia, to engler under korset, "hver med et vievannskar av krysfall hvor de samlet martyrenes blod, som de stenket sjelene med på deres vei mot Gud".

Troskongregasjonens kommentar

Ved presentasjonen av sr. Lucias tekst fremholdt kardinal Ratzinger at det ikke foreligger noen offisiell

definisjon eller tolkning av visjonen. "Fatimas budskap," sa Ratzinger, "bys frem som en hjelp til de troende, som ikke er forpliktet til å dra nytte av den". Men visjonen beskriver, ifølge Ratzinger, kirkens vei gjennom det 20. århundre som en "ferd gjennom en voldens, ødeleggelsens og forfølgelsens tid". Han nevnte også at sr. Lucia selv mente Vatikanets tolkning "var i overensstemmelse med hennes egen opplevelse".

Hvorfor har man holdt på denne "himmeligheten" så lenge? Det er sr. Lucia selv som har bestemt at den ikke måtte gjøres kjent før 1960, et tidspunkt, sier hun nå, som ikke hadde noe med visjonen å gjøre: "Jeg bestemte meg for 1960 fordi jeg mente at før den tid ville man ikke forstått." Ifølge Ratzinger ville en offentliggjøring i 1960, "på terskelen til Det 2. Vatikankonsil",

ikke vært særlig oppportun. Og det gjaldt også for pave Paul VI's tid. Senere bidro den pågående saligkårsprosessen for Jacinta og Francisco til at man utsatte offentliggjøringen. At utsettelsen, slik flere kommentatorer har pekt på, har bidratt til å skru forventningene evt. engstelsene unødige i været, er en annen side av saken.

Ifølge Ratzinger er språket i visjonen symbolsk, og visjonen, i likhet med Bibelens profetier, forutsier ikke fremtiden: Den maner og oppfordrer. Det ligger i sakens natur at det er en viss "feilmargin" når visjoner skal tolkes, sa Ratzinger ved presentasjonen, og det er grunnen til at kirken ikke påtvinger folk sin tolkning. Hovedpunktet i Fatimas budskap og grunnen til at kirken har erklært budskapet som autentisk, er og blir at "tro og bønn er krefter som som kan påvirke historien, og at når alt kommer til alt, har bønner mer makt og styrke enn kuler, og tro er mektigere enn hærstyrker". Fatima-visjonen er først og fremst et håpets tegn: "Den gir oss mot fordi den viser at selv i en verden som langt på vei er ødelagt, finnes det en sterkere kraft, og at døden ikke har det siste ord," sa Ratzinger. Ifølge Vatikanets hefte viser den tredje hemmeligheten, i symbolsk form, "den dom som truer verden". Hvis verden ikke lar seg inspirere av "Guds moders herlighet", risikerer den å bli redusert til aske av "et flammehav" skapt av det moderne menneskes "flammesverd" av oppfinnelser.

Grunnen til at man nå mente tiden var inne til å offentliggjøre den tredje "hemmeligheten" er, ifølge Vatikanet, at alt det som visjonen

Fra venstre:
Lucia, Marto
og Jacinta,
fotografert i 1917.

Pinsemenighet med klostermiljø

En dyptgående fornyelse av kirken trenger oppbygging av klostermiljøer, mener den kjente svenske pinsepastor og forfatter Peter Halldorf. I sommer gjestet han Korsvei-festivalen i Seljord i Telemark, der han kunne fortelle at den lokale pinsemenigheten i hans hjemby Linköping har et klostersamfunn utenfor byen.

"Den kristne arven tilhører jo ikke bare

de katolske eller de ortodokse," sier Halldorf. "Når jeg som pinsevevner graver dypere enn noen hundre år tilbake, finner jeg de samme røttene som andre kristne."

Peter Halldorf har en forkjærlighet for kirkefedrene, og han understreker gjerne hvor viktig det er å leve i åndelige miljøer med daglig tidebønn. Han synes det er leit at den evangeliske bevegelse ikke gir store

muligheter for klosterliv. Vi må skape åndelige miljøer etter modell av den gamle tids klostre, sier Peter Halldorf: "De ytre strukturene kan selvsagt være ulike, men bønnen, arbeidet og den åndelige lesningen må være der. Erfaringene i Sverige viser at det er mulig å skape et klostermiljø til og med i en pinsemenighet."

VÅRT LAND

forutsa, nå hadde hendt, og at den derfor var blitt "historie".

Det skal ha vært en del motstand, særlig blant de eldre kuriemedlemmer, mot å offentliggjøre sr. Lucias tekst, fordi den avslører diskrepansen mellom originalens ord og pave Johannes Paul IIs tolkning av dem ved feiringen i Fatima i mai, da han knyttet dem direkte til sin egen skjebne og Ali Agcas attentatforsøk. "En direkte vrangforestilling," skriver Marco Politi, Vatikan-korrespondent for den italienske avisen La Repubblica. "Innholdet svarte ikke på langt nær til forventningene. Her er ingen henvisning til katastrofe, men hovedinnvendingen er at visjonen om en pave som skytes ned av soldater med gevær og piler, ikke har noe med mordforsøket å gjøre." Et synspunkt også lederskribenten i Christ in der Gegenwart har påpekt. Å tolke visjonen derhen at "den hvite skikkelsen" er pave Johannes Paul II, er feilaktig, for "ved attentatet dengang ble paven jo nettopp ikke drept, og slett ikke beskyttet sammen med en gruppe andre troende".

Privat åpenbaring - intet dogme

En uttalelse fra pavens pressesekretær, Joaquin Navarro-Valls, gir klart signal om at ingen bør ta Fatimavisjonen og dens symbolikk til inntekt for sin dagsorden. Offentliggjøringen innebærer "ingen pavelig støtte for tradisjonister i opposisjon til økumenikken," understreket Navarro-Valls i slutten av juni. Enkelte tradisjonalistiske grupper hadde "feilaktig tatt noen aspekter ved Fatima-budskapet til inntekt for seg og satt innholdet inn i en antatt, men altså feilaktig tusenårsskifte-

sammenheng," sa Navarro-Valls til avisen Corriere della Sera. "Avgjørelsen om å offentliggjøre hemmeligheten ble tatt nettopp ut fra den overbevisning at Fatima ikke må 'kidnappes' av særinteresser eller grupperinger.

Allerede etter pavens og kardinal Sodanos antydninger og tolkninger i mai i år, kom Eamon Duffy, kirkehistoriker ved universitetet i Cambridge, med advarsler om "politisk utnyttelse" av saligkåringen av de to små gjeterne. Det gjaldt ikke bare Romas egen bruk, for, skriver Duffy, "selv om saligkåringen først og fremst dreier seg om å gjenkjenne Guds finger i menneskers liv, og er en kilde til glede for hele kirken, så er de også uvegerlig politiske markeringer." Duffy hadde selv nylig vært innom Fatimas "nettside" og, skriver han i The Tablet, "der slo man fast at Fatimas budskap var 'synonymt med ortodoks tilslutning til den romersk-katolske kirkes lære, riter og tradisjonelle praksis'. Himmelen selv hadde intervenert ikke bare for å redde verden, men for å bevare kirken fra 'fracfall og kaos' som nå truer den. Ifølge nettsiden 'rystes' både kirken og verden av 'stadig nye kriser. . som det ligger utenfor menneskelig evne å dempe eller løse."

Budskapets kjerne: håp

Verden er i mange henseender en sorgenes dal, det vet enhver som skrur på TV-nyhetene, skriver Duffy, men minner om at *det* ikke er hele sannheten. "Det er et foruroligende misforhold mellom Fatimannettsidens nesten manikeiske avsky for tingenes tilstand i kirken og verden på den ene side, og Det 2. Vati-

kankonsils langt mer positive orde-lag når det gjaldt det å 'tolke tidens tegn'. Verden gir liten grunn til optimisme," skriver Duffy avslutningsvis, "men kristne er kalt til å øve seg i den dyd som heter håp. Det ville være en tragedie om anerkjennelsen av to små portugisiske barns hellighet skulle innebære at kirkens dører åpnes ytterligere for mistroens og fryktens krefter."

Gledelig derfor at kardinalene Sodano og Ratzinger i sine taler i henholdsvis Fatima og Roma understreket at nettopp håpet - og ikke dystre fremtidsvyer - er Fatima-budskapets kjerne. Viktig også at det, som tidligere nevnt, fra sentralt kirkelig hold ble understreket at private åpenbaringer og visjoner ikke er noe katolikker pålegges å tro på. Matthias Gierth i Rheinischer Merkur sier det slik: "Kirkens syn er klart: Den avskriver ikke privat-åpenbaringer som fantasterier, men krever heller ikke noen absolutt tilslutning fra de troende til innholdet i slike åpenbaringer. De tilbys kun som en eventuell hjelp for troen. Noe annet er heller ikke mulig i kristen sammenheng. For i den historiske personen Jesus fra Nazaret har Gud åpenbart seg en gang for alle. Dermed er alt sagt, og målestokken for enhver annen 'åpenbaring' gitt. Det innebærer ikke at vi ikke også i dag trenger profetiske mennesker som finner nye ord for den kristne overbevisning." I siste instans er Fatimas budskap det samme som de kristnes grunnleggende oppdrag", skriver Gierth, "og det lyder: 'Gjør bot og tro på evangeliet.'" (Kilder: The Tablet, RM, Catholic Herald, Christ in der Gegenwart).

Fra dødsdomsdebatt til "the Catholic vote" 15

Dødsstraff er en "grusom og unødvendig" form for straff, understreket pave Johannes Paul II under sitt besøk i St. Louis i januar i fjor; menneskeverdet tilsier at samfunnet ikke har rett til å ta liv. Siden dødsstraff igjen ble tillatt i USA i 1976, er over 625 mennesker blitt henrettet, og antall årlige henrettelser er stigende. For tiden er det ca. 3.670 fanger på "Death Row". Pavens avvisning, i pakt med oppdatert katolsk katekisme, av dødsdom som uverdigg straffemetode, tør ha hatt adresse ikke bare til president Clinton og USAs øvrige politikere og lovgivere, men også til USAs katolikker.

Statistikker og meningsmålinger viser nemlig at det ikke er noen dramatisk forskjell på oppslutningen om dødsstraff hos USAs katolikker og i befolkningen forøvrig. Og det til tross for at USAs katolske biskoper, både enkeltvis og samlet via bispekonferansen, i lengre tid iherdig har søkt å overbevise både sin katolske flokk og amerikanere generelt om at dødsstraff er en uverdigg straffemetode i et moderne samfunn. Grovt regnet er ca. to tredjedeler av USAs befolkning for dødsstraff. Da dødsstraffen ble gjeninnført i 1976, var biskopene ikke prinsipielt imot, det vil si de anerkjente statens rett til å idømme dødstraff, men anbefalte å vise nåde. I den senere tid har de endret syn: Under innflytelse ikke minst fra den pavelige encyklika "Evangelium vitae", hvor pave Johannes Paul understreker hvert menneskelivs ukrenkelighet, og den nye katekismens prinsipielle avvisning av dødsstraff. De har arbeidet på to fronter: for å endre katolikkens holdning og for opphevelse av dødsstraffen generelt.

Nå synes biskopene og andre dødsstraffmotstandere - som Amnesty International i USA og den utrettelige St. Josephsøster Helen Prejean (kinogjengere vil kjenne hennes innsats fra fil-

men "Dead Man Walking") - å ha fått til dels uventet drahjelp, om ikke på det prinsipielle plan, så i hvert fall når det gjelder å rette søkelyset mot hvordan "systemet" virker i dagens USA.

Systemet avsløres nemlig i økende grad som temmelig råttent. "Jeg kan ikke støtte et system som, gjennom måten det utøves på, har vist seg å være fullt av feilbedømmelser, og som har bragt oss på randen av det store marerittet: at staten tar uskyldig liv," sa guvernør John Ryan, Illinois, da han i januar i år trakk i nødbremsen to dager før dødsdommen mot den mentalt tilbakestående Anthony Potter skulle eksekveres. Potter hadde 16 år i døds-celle bak seg. Samtidig innførte Ryan, kjent som sterk talsmann for dødsstraff, et midlertidig moratorium når det gjelder dødsstraff i staten Illinois, en stat hvor hele 13 dødsdømte fanger er blitt satt fri siden 1977 fordi bevisene mot dem ikke holdt, ved nærmere etter-syn.

Fatale feil og mangler

I flere tilfeller har hardt tilkjempet adgang til DNA-analyser ført til fri-finnelse; i andre tilfeller har ny og kritisk gjennomgåelse av bevismateriale og saksgang - til dels avdekking av nytt, til tider også underslått bevismate-

riale - ført til frikjennelse. Og her er det faktisk det ofte utskjelte journalist-lauget som har trått til: Det var god graving utført av journaliststudenter fra Northwest University i Chicago, Illinois, som fikk guvernøren til å sette bremsene på, og som nylig reddet tre fanger, blant dem nevnte Anthony Potter, fra døden. Studentenes rapporter avslørte bokstavelig talt fatale feil og mangler ved "systemet" for staten Illinois' vedkommende - fra korruperte politifolk som brukte terror og tortur for å fremtvinge tilståelser til inkompetente forsvarsadvokater og bestikkelige vitner.

I mars i år kom en bitende studie om dødsstraff, utført av professor James Lieberman ved Columbia University i New York. Den avslørte alvorlige mangler og feil innen USAs rettspraksis: Av de 4578 dødsstraffene som ble anket i tiden 1973 til 1995, ble det påvist prosedyrefeil i hele 68% av tilfellene, og de dømte ble etter langvarige ankesaker enten frikjent eller idømt mildere straffer. De vanligste "systemfeilene" var, ifølge Lieberman: "udugelige forsvarere, som overså viktig bevismateriale, samt politifolk og statsadvokater som underslo bevismateriale av formildende eller direkte frikjennende art." Sterke saker, altså! Lieberman oppsummerer med følgende fellende dom: "Systemet fungerer ikke."

Studien vakte adskillig oppsikt. Det gjorde også undersøkelser utført av den velrenommerede avisen Chicago Tribune og offentliggjort i juni i år: Ifølge avisen hadde 33 dødsdømte fra Illinois hatt som forsvarere jurister som senere enten var blitt fratatt sin sakførerbevilling eller midlertidig suspendert.

"Rettferdig" bruk av dødsstraff?

Begynner støtten for dødsstraff å slå sprekker? spurte ukemagasinet "Ameri-

KUWAIT: ressurscenter for Bibelen

Den økende etterspørselen fra alle kirkesamfunn etter arabiske bibler og annen kristen litteratur på arabisk er foranledningen til at Bibelselskapet i Gulfen har åpnet et nytt ressurscenter i regionen, heter det i World Report fra United Bibel Societies, ifølge "Nytt om Bibelen", Bibelselskapets informasjonsblad.

Lederen for Bibelselskapet, Hrayr Jabejian, understreker betydningen av å samarbeide i et nytt millenium. Det nye ressurscenteret, som skal betjene alle kirkesamfunn, er en stadfestelse av hvordan Bibelselskapet kan arbeide for å spre Guds ord i denne delen av Midt-Østen.

IRSK BISKOP:

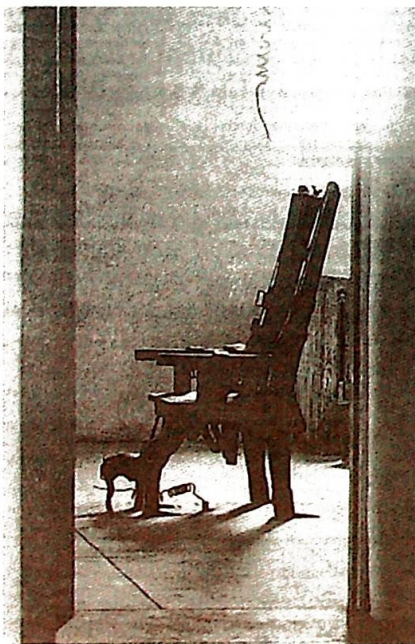
Kirken urettferdig mot samboerpar
Biskop William Walsh av Killaloe i Irland har nylig bedt om unnskyldning for den måten kirken behandler samboende par på. Under det første årsmøte for ekteskapsrådgivningsinitiativet Accord, et initiativ som har kirkens støtte, sa Walsh at kirkens holdning til ugifte foreldre og til samboerpar har vært "langt fra ideell".

ca", som utgis av de nordamerikanske jesuitter, optimistisk på lederplass da både Columbia-studien og Northwestern University-studentenes dystre fakta lå på bordet. "Flere stater har begynt å spørre seg om det i det hele tatt er mulig å anvende dødsstraff på en 'fair' måte. Noen har fulgt i Illinois' fotspor eller var tidligere ute, som f.eks. staten Nebraska, som allerede i fjor, til tross for motstand fra guvernøren, innførte et moratorium; andre, som New Hampshire, tenderer mot å gjøre slutt på bruk av dødsstraff. "Alt i alt sysler minst 12 stater med tanken om et moratorium eller direkte avskaffelse, bakgrunnen er først og fremst spørsmålet om 'fairness' i anvendelsen, ikke minst siden man har avdekket både 'rasebetinget forutinntatthet og skjevhet' samt svært dårlig juridisk bistand til fattige domfelte," fastslår America. Det hører med til bildet at *American Bar Association*, advokatenes egen organisasjon, for tre år siden gikk inn for moratorium.

På den annen side: Ingen av kandidatene ved høstens presidentvalg er mot dødsstraff. Og en av dem, Texasguvernør George Bush, har allerede før, men særlig under valgkampen, vist seg ganske så eksekusjonskåt, vel vitende om at det ikke skadet hans presidentsjanser. Særlig i det såkalte "Bible-Belt" i sørstatene står den gammeltestamentlige tanken om "øye for øye, tann for tann" sterkt. Siden Bush overtok som guvernør i 1995, er nesten hundre dødsdømte drept med giftsprøyte i Texas; i juni hele tre i én og samme uke. Fremdeles sitter det rundt 460 dødsdømte i Texas' fengsler. Og presidentkandidat Bush har hatt lite til overs for de stygge avsløringer som er gjort annetsteds: Her i Texas har alle de henrettede "hatt full adgang til rettferdig rettergang", var hans kommentar til Chicago Tribunes avsløringer. "Skyldsspørsmålet er blitt tilfredsstillende besvart i hvert enkelt tilfelle." Og dog

allikevel: På spørsmål fra katolske journalister nylig om han ville gå inn for rett til DNA-testing for dødsdømte som bedyrer sin uskyld, svarte Bush, etter en del stotring, at jo, hvis en DNA-test kan "avklare saken eller fjerne tvil", ville han være for.

Mon det? Riktignok viser en studie i

Den elektriske stol hører fremdeles til inventaret i USAs rettsvesen.

juni i år fra Columbia University School of Law at Texas ikke ligger dårligst an "in the Union" når det gjelder dødsdom og rettsikkerhet (studien omfatter 4.500 dødsdommer på nasjonal basis i tiden 1973 til 1995), men også her er konklusjonen klar: De delstater som siden 1976 har gjeninnført dødsstraff, er, om enn i noe ulik grad, involvert i "et dødsstraff-system som bryter sammen under vekten av sine egne feil og mangler". At president

Clinton nå i juli bestemte å utsette inntil videre eksekveringen av føderal dødsdom i påvente av nye retningslinjer fra Høyesterett, synes å vise at det nå reageres. Motstanderne av dødsstraff har lenge påtalt gjeldende regler for å anke dødsdommer samt det foruroligende faktum at rase, geografi og økonomi tydeligvis spiller inn når det gjelder dødsdom: afro-amerikanere og "Hispanics" er overrepresentert i "Death Row", flesteparten av eksekusjonene foregår i The Bible Belt. Og det kreves store penger for å "kjøpe" seg fri for tiltale via smarte jurister slik f.eks. fotballstjernen O. J. Simpson gjorde. Ifølge de siste signaler fra Det hvite hus skal justisdepartementet nå se på ankereglene samt gå anklagene om rasediskriminering etc. nærmere etter i sømmene.

Muligens er også hjertene i Bibelbeltet i ferd med å mildne? Tegn fra Jerry Falwell og hans "Moral Majority" tyder på at også blant de kristne fundamentalistene har rapportene om rettsvesenets tilkortkommen gjort inntrykk. Ikke så at man er begynt å tvile på det prinsipielle grunnlaget! Da Jerry Falwell ga til kjenne at han var for moratorium for dødsstraff, understreket han samtidig at han fremdeles "av bibelske grunner" var tilhenger av dødsstraff for svært alvorlige forbrytelser. Tanken er: La oss gå noe varsomt frem med dødsstraff for en stund - evt. sågar innføre et midlertidlig moratorium - inntil vi har forbedret prosedyrer etc. slik at vi sikrer rettferdig bruk av dødsstraff og garderer oss mot justismord.

Skrutt i riktig retning?

For såvidt ja. Men, som America skriver i den ovenfor nevnte leder: "Spørsmålet dreier seg om langt mer enn om 'rettferdig' bruk av dødsstraff er mulig eller ikke. En rapport nylig om 'Internasjonale perspektiver på dødsstraff', utgitt av 'The Death Penalty

Er samboerskap synd?

"I dette spørsmålet er Den katolske kirke på linje med de andre store kirker, og vil verne om ekteskapets integritet som den eneste rette rammen for samlivet. Samboerskap faller utenfor dette og innebærer dermed et mulig syndsansvar," svarer p. Ellert Dahl o.p., generalvikar i Oslo Katolske Bispedømme, på spørsmål fra Vårt Land i forbin-

Det finnes mange former for familier, sa Walsh, og derfor er det nærliggende at man fokuserer på den formen som ligger nærmest opp til kirkens egne idealer. Men kristne bør ikke av den grunn så tvil om integriteten i forhold som ikke svarer til deres egne idealer, sa Walsh. THE TABLET

delse med at kronprins Haakon og hans kjæreste nå blir samboere.

"Når det gjelder det enkelte tilfelle" fortsetter Dahl, "kommer det subjektive elementer inn, og man kan ikke bedømme den enkelte før man kjenner hans innsikt og forutsetninger. Kronprinsens forhold til dette ønsker jeg ikke å kommentere."

Information Center', viser til at dødsstraff er avskaffet i Vest-Europa, og at tallet på stater som har avskaffet slik straff, i dag er rekordhøyt og omfatter 105 nasjoner. Dersom USA fortsetter å anvende dødsstraff, havner vi i selskap med land som Kina, Irak og Jemen - land som ikke akkurat har et godt rykte i menneskerettssaker. Vi er altså i ferd med å isolere oss, i forhold til verdensopinionen," konstaterer America. "Ferske undersøkelser utført av ABC News viser imidlertid at mange er villige til å revurdere sitt ja til dødsstraff til fordel for livstidsdom uten adgang til benådning: Ja-stemmene synker fra 64% til 48%."

Det er viktig at man fra katolsk side understreker det prinsipielle nei til dødsstraff og holder den delen av debatten gående, en debatt som viser ut over spørsmålet om "rettferdig bruk av dødsstraff", hvor gledelig det enn er at den siden av saken nå endelig er kommet på dagsordenen. Og de katolske biskopene gir seg ikke. Mange har appellert til guvernørene i sine respektive stater om avskaffelse generelt eller i hvert fall utsettelse av eksekveringen av idømte dommer. "Det er mange grunner til å være mot dødsstraff," fremholdt biskop Joseph A. Fiorenza nylig på vegne av bispekonferansen i et brev til kongressen med anbefaling om landsomfattende moratorium for dødsstraff. Blant grunnene er både "den tilfeldige bruk av slik straff, kostnadene, utilstrekkelig juridisk bistand, muligheten for å ta livet av feil person, og de rasistiske undertoner som er avdekket. Men vi er også mot dødsdom fordi vi frykter hva opprettholdelsen av den gjør med oss som samfunn." I en tale til Den nasjonale presseklubb sa erkebiskopen av Los Angeles, kardinal Mahoney, rett ut at det trenges en "moralisk revolusjon" mot dødsstraff.

Det hører med til bildet at biskopene er i ferd med å utarbeide en kritisk vur-

dering av amerikansk kriminaljus generelt. Et første utkast som var oppe til diskusjon under biskopenes møte i juni i år, inneholdt bl.a. krass kritikk av dagens "strategi" med "stadig flere fengsler, stadig flere henrettelser" som mottrekk mot den økende kriminaliteten.

De amerikanske biskopene har lenge satset sterkt på det nå avdøde kardinal Bernardin av Chicago ga betegnelsen "en konsekvent livets etikk", en strategi som innebærer klart nei ikke bare til dødsstraff, men også til abort og eutanasi ut fra den grunnleggende rett til liv. Som nevnt går ingen av presidentkandidatene mot dødsdom; nei til abort står derimot sterkt på republikansk hold, men er langt svakere innen det demokratiske parti, som tradisjonelt har fått flertallet av de "katolske stemmene". Den tradisjonen har røtter tilbake til dengang amerikanske katolikker langt på vei tilhørte det lavere samfunnslag og fant mer sosial samvit-tighet og sympati på demokratisk enn på republikansk hold. Grand Old Party, som det republikanske parti også kalles, er tradisjonelt kapitalens og det puritansk-protestantiske 'establishments' parti med skarp nese for alt anti-amerikansk. Og til sistnevnte kategori regnet man lenge katolikkene: Man anså dem for å rette seg mer etter paven enn etter amerikanske frihetsidealene. I dag er bildet annerledes, og, i valgsammenheng, mer sammensatt og uberegnelig. Mange katolikker har sterke republikanske sympatier, ikke minst ut fra abortspørsmålet; samtidig viste forrige presidentvalg, 1996, at hele 53% av "the Catholic Vote" gikk til Bill Clinton, som er for fri abort.

Moralske prioriteringer og "the Catholic vote"

Hvem bør/vil katolske velgere - de utgjør ca. en fjerdedel av alle stemmeberettigede - stemme på ved høstens

valg? Et valg som, bare så det er nevnt, er mer enn kappløpet mot Det hvite hus: Det skal velges representanter til senatet og representantenes hus for perioder på henholdsvis seks og to år. I tråd med den overbevisning at det er kristenplikt å være med på å forme verden, har de amerikanske biskopene siden Det 2. Vatikankonsil jevnlig tenkt høyt omkring landets presidentvalg, gjerne i god tid i forveien.

Så også denne gang: I oktober i fjor kom en omfattende uttalelse om "Faithful Citizenship: Civic Responsibility for a New Millennium". Her slår biskopene fast at til tross for at USA er et stabilt demokrati med en blomstrende økonomi og høy religiøsitet, er det et godt stykke igjen før ambisjonen om frihet og rettferdighet for alle er en realitet. Biskopene minner om at 1.4 millioner ufødte barn årlig aborteres, og at en fjerdedel av USAs skolebarn regnes til de fattige; videre at volden øker i skolene, at hat og intoleranse er fremherskende mellom etniske grupper, at helseomsorgen er høyst mangelfull for mange familier og enkeltpersoner, og at skandaler kjennetegner det politiske livet.

"Det nye århundret krever en ny politikk," skriver biskopene, en politikk som ikke bygger på opinionsundersøkelser, men på moralske prinsipper, og som er mer innstilt på omsorg for de fattige og underprivilegerte enn hensynta til de rike og mektige; en politikk som ikke lar seg fange av særinteresser, men er genuint opptatt av det felles beste. Ved tidligere valg opererte biskopene gjerne med en alfabetisk liste over relevante sosiale spørsmål, denne gangen understreker de behovet for særlig innsats på følgende fire områder: retten til liv, familielivet, sosial rettferdighet og global solidaritet.

Ingen direkte pekefinger fra biskopene når det gjelder parti eller person ved valget: Den enkelte kandidats

Om interreligiøs dialog

Siden slutten av det 2. Vatikankonsil har inter-religiøs dialog stått på den katolske kirkes offisielle dagsorden. "De fremskritt som er gjort siden da er oppmuntrende," sier kardinal Francis Arinze, prefekt for Det pavelige råd for interreligiøs dialog, til den tyske uke avisen Rheinischer Merkur. Problemene religionene imellom er ikke borte, men vi er kommet derhen at representanter

for ulike religioner har lært "å sitte sammen i fred og ro og lytte til hverandre, og vi kan ta opp selv kinkige saker uten at det fører til hissige utbrudd". Særlig gledelig er det at interreligiøs dialog ikke lenger er noe for "en liten elite, stadig flere mennesker beskjeftiger seg med slik dialog," sier Arinze.

I dialogen med islam er menneskerettighetene et vanskelig spørsmål: mens musli-

mer som lever i kristne land nyter godt av disse landenes religionsfrihet, har kristne i land der muslimer er i flertall, langt fra de samme rettigheter. "Det kristne syn er at Gud selv har gitt mennesket frihet og samvittighetsfrihet. Det personlige valg gjelder også valg av religiøs erkjennelse. Det innebærer selvsagt ikke at individet er alle tings mål - det er det Gud som er. Men det innebærer at ingen kan avtvinge noen en reli-

moralske prioriteringer på de fire nevnte områdene bør være avgjørende for hvem man stemmer på. Biskopene skriver: "Våre moralske rammer lar seg ikke så enkelt innordne i kategoriene høyre eller venstre, demokrat eller republikaner. Vårt ansvar ligger i å bedømme hvert parti og hver valgdebatt etter hvordan de politiske programmene ser på menneskets liv og verdighet." Katolske velgere oppfordres til å rette blikket ut over partipolitiske grenser, til å møte valgretorikken med kritiske spørsmål og til å velge politiske ledere ut fra de grunnleggende prinsipper den enkelte kandidat bygger på, ikke ut fra partitilhørighet eller egeninteresse.

Moral er mer enn "God talk"

Tro og politikk har så avgjort noe med hverandre å gjøre, fremholder biskopene. Katolske kristne er kalt til å "være et samvittighetens fellesskap i den større samfunnssammenheng og bedømme det offentlige liv etter den moralske visdom som er forankret i den Hellige Skrift, og som stemmer overens med de beste grunnleggende tanker og idéer vårt folk har." At kirken deltar i den politiske debatten, undergraver ikke den politiske prosessen, men innebærer snarere en berikelse og forsterker den naturlige pluralismen.

Klar tale fra biskopene, som har sørget for en kortversjon av sin politiske kommentar til utdeling i menighetene sammen med arbeidsmateriale beregnet på bispedømmekonferanser, viderutdanningstiltak for prester og i skolesammenheng. "I hvilken grad man virkelig vil lykkes i å føre saksspørsmål inn i valgdebatten og mobilisere velgerne, er det vanskelig å si noe om på det nåværende tidspunkt," noterte Ferdinand Oertel i en lengre artikkel i Herder Korrespondenz i april om "De amerikanske katolikkene og presidentvalget," en artikkel som svenske Sig-

num raskt plukket opp (4:2000). Valgdeltakelsen i de vestlige demokratiers opphavsland lå under 50 prosent ved siste valg, skriver Oertel, men deltakelsen fra katolsk side lå over gjennomsnittet.

I valgkampens sluttspurt, det vil si etter at partiene har nominert sine presidentkandidater, holder det ikke lenger med religiøse bekjennelser og såkalt "God Talk", skriver Oertel bl.a., en henvisning til de personlige religiøse bekjennelser forskjellige presidentkandidater har kommet med, og som mange mener smaker av valgtaktikk. Som når Al Gore "overfor svarte baptister formastelig nok våget å kalle seg 'et himmelrikes barn'", eller når både Bush og andre republikanske kandidater nå ute av bildet, "ved utspørring kalte Jesus sitt 'filosofiske forbilde'." Det hører med til bildet at Vietnam-veteranen John McCain, som i mellomtiden også er ute av kampen, i reklamesnutter lot folket få vite at han i sin tid bl.a. hadde sørget for julegudstjenester i fangeleire i Vietnam.

I sluttspurten før valget må "de brennende spørsmålene tas opp klart og tydelig," skriver Oertel, og til dem hører "våpenlagrene, avskaffelsen av dødsdom, bedre utdanningsmuligheter og helseomsorg først og fremst for de fattige, full sysselsetting og fremme av økonomien." Og på utenriksfronten: ettergivelse av fattige lands gjeld, befolkningspolitikken i den tredje verden, innvandringspolitikken i forbindelse med politiske flyktninger, internasjonale allianser i kriseområder - alt sammen ting som nevnes i biskopenes prinsipputtalelse.

Den økende fattigdommen på hjemmebane er en av de største utfordringene i årets valgkamp, skriver tidskriftet Commonweal, som utgis av progressive katolikker. Den enorme veksten i USAs økonomi de siste åtte årene har bare i det aller siste såvidt

begynt å nå frem til landets fattige. Selv om arbeidsløsheten er den laveste på tretti år, er tallet på mennesker som faller under fattigdomsgrensen, høyere enn i 1970-årene, og kløften mellom dem og de velstående er dypere enn før, bl.a. fordi lønnene for de lavtlønnede i lang tid har stått så å si stille. "Og hva hjelper det å få folk på trygd over i arbeid, når lønnen ikke er til å leve av?" spør bladet på lederplass. Ferske meningsmålinger viser imidlertid, fortsetter Commonweal, "at amerikanere flest mener problemer som utdannelse, helse og fattigdom er viktigere enn nedbetaling av utenlandsgjeld eller skattekut". Tendensen i den politiske debatt er i bevegelse bort fra tradisjonell mistro til offentlige velfredstiltak generelt mot tro på at slike tiltak er påkrevet og fellesskapets ansvar. Presidentkandidat Bushs slagord om en "compassionate conservatism" er, "i hvert fall hva ordlyden angår", i tråd med denne tendensen, noterer bladet. At denne "medfølelsen" omfatter ufødte fostre, men ikke "de dømte og fordømte" på Death Row, er tydeligvis intet tankekors for mannen som har lovet, om han blir president, å arbeide for "en kultur som verdsetter og prioriterer livet".

Glidning i riktig retning

Gjenstår å se i hvilken grad de amerikanske biskopenes moralske prioriteringer blir avgjørende for "the Catholic vote" og den politiske dagsorden. Eller sagt litt mer bibelsk, i hvilken grad katolske velgere velger å la seg inspirere av sine biskopers oppfordring til å skille åndene.

Og her kan det passe å vende tilbake til utgangspunktet: Når det gjelder synet på dødsstraff, ser det nemlig ut til at biskopenes konsekvente "pro-life-innsats" samt pavens ord i St. Louis etterhvert er i ferd med å synke inn i hittil uvillige katolske hjerter og sinn. I

gjos bekjennelse. Muslimene ser annerledes på saken selv om Koranen går imot tvang. Et eksempel: En katolsk italiener konverterer til islam. Kirken vil selvsagt ikke være særlig glad for noe slikt, men mannen selv vil naturligvis få beholde sine statsborgerlige rettigheter, jobben, sosial status. Om en saudi-arabisk muslim lar seg døpe katolsk, ville det ikke gå ham fullt så vel i hjemlandet - for å si det mildt."

Fotball som verdensreligion?

"Nylig ble det hevdet at fotball er den nye verdensreligionen. Sporten fungerer helt uten inkulturasjon og regional tilpassing. De samme regler overalt. Rundt om i hele verden spiller man med identiske baller og de samme normerte plasseringer. Et slags fotballens Vatikan? . . . Uheldige spillere bekjenner sine synder overfor en reporter med mikrofon i hånd og fatter det gode forsett å skjerpe seg neste gang," noterte det katolske ukemagasinet *Christ in de Gegen-*

wart da fotballfeberen raste som verst i slutten av juni.

"Skjønt," forsetter kommentatoren, "årets fotball-EM ga ikke akkurat inntrykk av at fotball er en slags universell verdensreligion, man hadde snarere følelsen av at det dreide seg om en stammereligion. (-) Her hersket konfesjonalisme, nasjonalisme og avgrensning. Hooligans er det ekstreme uttrykk for fotballens provinsialisering," noterer CiG.

en tale til den Nasjonale Presseklubb i mai i år sa kardinal Roger Mahoney, leder for bispekonferansens "innenriks-komité", rett ut at pavens besøk hadde vært et vendepunkt for mange katolikker. Og Mahoney understreket igjen det katolske standpunkt at motstand mot dødsstraff er en del av en autentisk "pro-life"-holdning. Han opplyste også av Vatikanet i det siste har lagt seg på en ny linje: Hver gang det synes å gå mot eksekvering av nok en dødsdom, appellerer pave Johannes Paul II, via Vatikanets sendemann i Washington D.C, om at dommen blir omgjort.

En artikkel i *America* i april i år, synes å støtte Mahoneys ord om "vendepunkt": Katolske abortmotstandere er i økende grad også motstandere av dødsstraff. Dertil: I 1998 var motstanden mot dødsstraff noe større blant katolikker enn blant protestanter, henholdsvis 27 og 24 prosent; for katolikker som ukentlig eller oftere finner veien til kirken, er tallet ca. 40 prosent. Kanskje ikke så imponerende, men dog. Ferske undersøkelser utført av sosiologiprofessor James R. Kelly ved jesuittenes Fordham University i New York viser bl.a. at siden 1996 har ti prosent av de katolikker som var mot abort, men for dødsstraff, skiftet sinn når det gjelder synet på dødsstraff. Kellys konklusjon er klar: Et stigende antall av USAs katolikker nærmer seg den "konsekvente livets etikk" som deres biskoper, anført av paven, støtter.

En siste anmerking: En fersk undersøkelse viser at amerikanere generelt er på gli når det gjelder dødsstraff: Siden tidlig på 1990-tallet har støtten til dødsstraff faktisk sunket jevnt og trutt, fra 77 til 64 prosent. En glidning i riktig retning.

UkJ

Interreligiøst i Vatikanets EXPO-paviljong:

Samarbeid - ikke bare sameksistens

I Vatikanets paviljong på verdensutstillingen EXPO i Hannover har jevnlige "Vatikan-samtaler" om viktige religiøse og etisk-politiske spørsmål vært et populært innslag. Temaer som "kirkens rolle i et samlet Europa", "humanitær hjelp til flyktninger", "familien i dagens samfunn - forbilde eller fiendebilde", "mediene, kirken og samfunn et" og "fred gjennom forsoning" er blant de ting som er blitt tatt opp.

Den 4. august stod "Dialog mellom verdensreligionene - et bidrag til menneskehetens fremtid" på programmet. Her deltok kardinal *Francis Arinze*, født i Nigeria i 1932 og president for Det pavelige råd for interreligiøs dialog, og *Lord George Weidenfeld*, født i Wien i 1919 og gjennom mange år engasjert i arbeidet for tysk-jødisk forståelse og i "trialogen" mellom kristne, jøder og muslimer.

"Det finnes mye religiøst fellesgods som det lar seg bygge videre på," sa en optimistisk kardinal Arinze under samtalen. Og fastslo at "de fleste religioner kjenner troen på en Gud som har skapt verden", og på at mennesket står ansvarlig overfor dette høyere vesen samt har ansvar for sin neste. I afrikansk naturreligioner (Arinzes egen bakgrunn) spiller anekult og ånder en viktig rolle, mens troen på en skapergud er noe underordnet. I buddhisme, hinduisme, islam og jødedom er rettferdighetstanken dypt forankret. Men i tillegg til slike beroringspunkter, finnes det også klare forskjeller. Å erkjenne disse ulikhetene og vise respekt for den annen parts kulturelle identitet, er en betingelse for at dialogen skal lykkes. "Kristus ga oss i oppdrag å forkynde troen, han ga oss ikke noe mandat til å påtvinge andre troen," sa kardinal Arinze.

Riktig forståelse av og omgang med begrepene "toleranse" og "respekt" er særlig viktig når det dreier seg om interreligiøs dialog - det var kardinalen og lordene enige om. Middelalderens syn, sammenfattet i ordene *toleramus, sed non respectamus*, viser tydelig at i utgangspunktet hadde begrepet toleranse et heller negativt innhold, fremholdt Lord Weidenfeld. Også kardinal Arinze understreket at i møtet med annerledes troende, må det ikke bare dreie seg om å tolerere andres holdning, man må også vise respekt. "Om noen ikke frivillig vil lytte, må man respektere det. Ikke under noen omstendighet må makt og tvang anvendes."

Globaliseringens innflytelse på den interreligiøse dialog var et annet viktig aspekt ved diskusjonen. Globaliseringen fører blant annet til at mennesker med ulik religiøs bakgrunn i økende grad lever vegg i vegg med hverandre, påpekte Lord Weidenfeld, og da er det nesten ikke til å unngå at man kommer hverandre i møte og begynner å snakke sammen. Dagens pluralisme gir oss en storartet sjanse ikke bare til sameksistens, men til samarbeid. I tidligere tider ga slik flerreligiøs sameksistens ofte positive resultater, påpekte Weidenfeld og minnet om Spania: "I middelalderens Spania førte samvirket mellom maurere, jøder og kristne som kjent til stor kulturell blomstring."

Men interreligiøs dialog er mer enn en abstrakt disputt mellom lærde, det poenget understreket Arinze sterkt fra begynnelsen av. Og både han og Weidenfeld fulgte godt opp etter offisiell samtalslutt: Da ga begge seg i prat med tilhørerne og andre besøkende i Vatikan-paviljongen.

Kardinal Glemp i sommer-Norge
Kravet om sølibat for katolske prester "er ikke noe problem," svarte Polens kardinal Glemp i intervju med Aftenposten i sommer. "Kandidatene kjenner dette kravet før de velger å bli prest. Ikke tror jeg Kirken vil oppleve et skred av nye prester hvis ordningen oppheves. Dessuten er det da mye billigere å brødfø en enslig prest enn en stor prestefamilie."

Hva med kvinnelige prester? "Kvinner har så mange andre oppgaver i Kirken at

det kort og godt ikke er noe ønske fra dem om å bli prester. Å være prest er dessuten en oppgave for menn," svarer Glemp. Som mener det ikke vil skape problemer for kontakten mellom lutheranere og katolikker at Den norske kirke har ansatt den første samboende homofile presten "så lenge det dreier seg om kontakt og samarbeid... er det ikke et større problem enn at dere har åpnet for kvinnelige prester. Men homofilt samboerskap er selvfølgelig et problem og ingen god løsning, slik vi ser det."

Biskop Schwenzer om homofilstriden i Den norske kirke

"Dersom det blir to ulike ordninger i dette spørsmålet, vil det gjøre dialogen mellom våre kirker vanskeligere," svarer biskop Gerhard Schwenzer i Oslo katolske bispedømme på spørsmål fra Vårt Land.

20 Fri - etter fjorten år i dødscelle!

"Hele systemet gikk ut på å ydmyke, umenneskeliggjøre." Det er behandlingen av dødsdømte fanger i USAs fengsler det dreier seg om. Og mannen som sier dette (i et intervju i de nord-amerikanske jesuittenes ukemagasin "America") har kjent systemet på sjel og kropp: I vel fjorten år hadde Joseph Green Brown en dødsdom hengende over seg for et mord han bestemt nektet å ha begått. I 1987 ble han frikjent, femten timer før dommen skulle eksekveres.

Størsteparten av tiden var Brown henvist til en celle på ca. 1.90x2.50m². "To ganger i uken fikk jeg bevege meg ute, om været tillot det, og brukte jeg mer enn de reglementerte minutter de dagene jeg fikk lov å dusje, vanket det represalier, som innskrenkning i brevkontakt og TV-titting. . . Hver eneste gang jeg skulle ut av cellen, ble jeg kroppsvisitert, deretter var det å legge hendene bak ryggen og på med håndjern, og så kroppsvisitasjon før jeg ble låst inn igjen." Det hører med at fengselsmyndighetene etter mye om og men til slutt nektet Brown "permisjon" for å gi en av sine nyrer til en nyresyk bror. "Hadde ikke jeg sittet på Death Row, ville kanskje broren min vært i live fremdeles - han var 42 da han døde, ni dager etter fengselsstyrets nei."

Det var i 1974 Brown ble anklaget for mord. Rettssaken i Florida "var nærmest som et Klu Kux Klan-møte med meg som 'æresgjest'. Jeg var den eneste svarte i forsamlingen. Juryen var hel-hvit. I ettetid fikk jeg vite at flere av medlemmene hadde vært heller fascistiske i språkbruken under juryens overlegninger." Juristen han fikk seg tildelt,

var ung og med bare tre års erfaring bak seg; sak og dom ble gjennomført nærmest på rekordtid. "Man begynte arbeidet med å utpeke juryen på en mandag, og allerede fredag hadde den kjennelsen klar: skyldig. . . Mandag ble saken tatt opp til doms, og juryen brukte i høyden én time på å anbefale dødsdom. Selve dommen ble avsagt på onsdag. Jeg var den niende i rekken som ble dømt til døden i staten Florida etter den reviderte lov om dødsstraff som Høyesterett hadde erklært for akseptabel."

Brown anket saken, men etter halvgått løp trakk advokaten seg, og siden staten Florida ikke var forpliktet til å sørge for ny forsvarer, var Brown sin egen forsvarer fra 1977 til 1981. En tilfeldighet førte til at en privat sakfører tilbød seg å ta saken: Richard Blumenthal, i dag justisminister i staten Connecticut og fremdeles tilhenger av dødsstraff i enkelte ekstreme tilfeller, hadde kommet over Browns saks-papirer og var rystet over den urett saksgangen avslørte. Det tok ham seks år å få Brown fri: Det ble endelig bevist at hovedvitnet i saken mot Brown med anklagemyndighetens

vitende under ed hadde avgitt falsk forklaring.

Det tok rundt fem år å "decompress", som Brown sier, fra erfaringene fra Death Row. Bare det å venne seg til å åpne og lukke dører "etter eget hode", tok et par uker. For ikke å snakke om bilbelter! "Nå kan jeg le av det hele," sier Brown, som i dag er ansvarlig for at maten kommer på bordet i et herberge for boligløse i Washington DC, "men jeg husker første gang jeg ble bedt om å ta på bilbeltet - det var til og med en sakfører som minnet meg om det. Jeg husker at jeg sendte henne et heller underlig blick og sa: 'Her har jeg kjempet i årevis for ikke å komme i den elektriske stol, og så ber du meg om selv å spenne meg fast! Det tok uker før jeg klarte å bruke sikkerhetsbelte.'"

Hvordan kom han seg gjennom fengselsårene og isolasjonen? undrer intervjuer, Americas redaktør George M. Anderson S. J.

"Brev var den store hjelpen," sier Brown. Via en "fengselsmisjon i Ohio" fikk han en brevvenn, en reformert prest som også fikk besøke ham, og som han fremdeles har kontakt med. Den katolske fengselspresten avskrev han etter at presten "glemte" å fortelle Brown at hans mor hadde ringt og fortalt at en av brødrene hans var død. "Først etter tre uke fikk jeg vite det - i et brev fra mor, hun lurte på hvorfor jeg ikke hadde meldt meg."

Om bønn og Bibel var til hjelp? vil intervjuer vite. Jo, Brown hadde sin Bibel og fant trøst i den og i bønn. "Jeg hadde mange samtaler med Gud, men vet ikke helt om jeg skal kalle det bønn eller utblåsning!

Homofilt samliv - kirkelig syn ikke entydig

Kirkesamfunns syn på homofilt samliv er ikke entydig, og det blir unyansert når fem flertallsbiskoper kaller biskop Gunnas Stålsetts opptreden i homofilisaken for brudd med en "enhet i den verdensvide kirke", mener Olav Fykse Tveit, økumenikk-ekspert ved Mellomkirkelig Råd.

Det er for tiden uenighet om disse spørsmålene i mange kirker og delte meninger om hvor viktig enighet er for kirkens enhet.

Både innen den anglikanske kirkefamilie, hos metodistene og de evangeliske kirker i Tyskland går debatten. Hos noen av kirkesamfunnene er det ikke bare ulike meninger, men også ulik praksis i spørsmålet om homofiles adgang til prestetjeneste. Den norske kirkes søsterkirker i Sverige og Danmark har i praksis to syn. Forholdet mellom Den svenske kirke og den katolske kirke er blitt vanskelig av den grunn, men ikke forholdet til den anglikanske, såvidt Fykse Tveit vet.

"Vi registrerer utviklingen i den norske kirke med stor bekymring," sier Schwenzler videre. "Deler av Den norske kirke blir sagt å ha forlatt det bibelske fundament kirken hviler på. Det er ikke bare et internt problem, men en utvikling som har betydning også for forholdet til andre kirkesamfunn."

Det ble adskillig livlig konversasjon med Gud, ja. Jeg snakket med ham som jeg snakker med deg her og nå. En gang, etter en sint samtale, grep jeg etter Bibelen og kom til å slå opp på salme 34: 'Den fattige gråt og Herren hørte ham og fridde ham ut'. Og så salme 27: 'Herren er mitt lys og min frelse'. Straks jeg leste det, var det som noe tungt ble løftet av meg. Jeg følte fred. All engstelse var borte. Alt var bare fred."

"Jeg hadde mange samtaler med Gud, men vet ikke helt om det var bønn eller utblåsning!," sier Joseph Green Brown - her i suppekjøkkenet i Washington DC.

drept. Hvorfor, aner jeg ikke, det bare var slik."

Det tok tid før Brown var rede til å la seg "lede av Gud," som han sier. De første 3-4 fengselsårene var det sinnet som holdt ham oppe: "Jeg var sint på alt og alle - mange var redd for at jeg skulle ta mitt eget liv i den tiden." Først da han mistet sin forsvarer og tok saken i egne hender, tok det til å løсне. "Jeg begynte å studere jus på egenhånd, fikk lov til å skaffe meg de bøker jeg ønsket - krøp sammen i det svake lyset fra den lille svart-hvit TVen jeg var så heldig å ha - snille mennesker hadde gitt 250 slike TVer til fengslet - og leste til 3-4-tiden om morgenen. Det er derfor jeg ikke ser særlig godt i dag."

I de første årene etter frikjenningen tjente Brown delvis til livets opphold ved å holde foredrag i forskjellige fora og delta i paneldebatter, bl.a. arrangert av American Bar Association. Han holder fremdeles foredrag i ny og ne, for "arbeidet for å avskaffe dødsstraff er viktig, men man blir lett 'oppbrukt' av det." Og i det vanlige arbeidsmarkedet er det ikke så lett å albue seg frem med en "glipe på 14-15 år i karrieren"!

I dag arbeider Brown ved et katolsk drevet herberge og suppekjøkken i Washington DC og trives med det: "Jeg liker å arbeide sammen med andre, bidra med noe." En ting han ikke liker å tenke på, er at om de tidsfrister og rammer for å anke dødsdommer som kongressen vedtok i 1996, hadde vært gjeldende da han selv satt i fengsel, "ville jeg vært død forlengst".

Katolsk Forum

Menneskets erfaring med det hellige

3. oktober:

Det hele og det hellige

Innledning: Kirsti Aasen, sogneprest i Kampen kirke

20. og 21. oktober:

Seminar om ikonkunst

Innledning: Solrunn Nes, ikonmaler og kunsthistoriker

31. oktober:

Kristendommen som inspirasjon for en billedkunstner

Innledning: Liv Benedicte Nielsen, billedkunstner og legfransiskaner

14. november:

Dionysius Areopagiten: Om bønn

Innledning: Torstein Tollefsen, dr. philos og universitetslektor i filosofi

Tid: kl. 19.00

Sted: Foredragssalen i St. Dominikus kloster, Neuberggt. 15, Oslo.

Profeten Ezekiel var også til hjelp, forteller Brown: "Han ventet på et tegn fra Gud. Slik var det med meg også. På en eller annen måte visste jeg at jeg ikke kom til å bli

Linn Maria Kierulf
om den 15. Verdensungdomsdagen:

Tilståelse fra en bøddel
Under denne overskriften presenterer Amnesty Nytt amerikaneren Donald A. Cabana - en mann som "ser ut som prototypen på en amerikaner: Ikke akkurat liten av vekst, store briller, tynn i håret og vennlige øyne". Kriminologen Cabana arbeidet som fengselsinspektør og mente lenge at dødsstraff var "et nødvendig onde"; i 1987 var han for første gang med på å gjennomføre en henrettelse; mannen bedyret sin uskyld. I boken "Death at Midnight" fra 1996 fortel-

22 "Ordet ble kjød og tok bolig i blant oss"

Pave Johannes Paul II inviterte all ungdom i verden til Roma i august 2000 for å feire messe sammen, møte hverandre og Kirken. 2.5 millioner ungdommer grep tak i invitasjonen og møttes i Roma 15.-20. august. 150 ungdommer fra Norge reiste, og 42 reiste med NUK til Verdensungdomsdagen 2000 i Roma.

Kirke og ungdom i dialog

Hvorfor ønsker Vatikanet å arrangere Verdensungdomsdager? Vatikanets medarbeidere funderer nemlig mye over morgendagens kirke. De undrer på hva Kirken betyr for ungdom i dag? Ungdomsarbeidet er en av hovedprioritetene i Kirkens arbeid. Ungdom er en av de helt sentrale gruppene i Kirken. Hvorledes kan resten av Kirken kommunisere med ungdom i verden i dag? Ungdom er søkende, noen vil kalle det å være "på leit" etter holdepunkter i livet. Hvordan kan vi hjelpe dem med å finne gode knagger å henge livet på? Ungdom må møtes med et lyttende, åpent hjerte som viser at noen tror på dem. Kirken må ha et realistisk syn på verden, men likevel være varsom med hvordan den farer frem i forhold til ungdommen. Vi må ha en helt klar relasjon mellom det vi gjør, og det vi sier, hvis vi ønsker å bli tatt på alvor av ungdommen. Hvordan kan vi

vise ungdom at Guds ord har en helt sentral plass i livet?

Det glade budskap og ungdom

Kirkens hovedoppgave er å være evangeliserende. Kan vi vise dette på en måte som ungdom oppfatter på en positiv måte? Kirken må være i dialog med ungdommen, den må være i en åpen og ærlig dialog. En dialog der begge parter er lyttende, åpne og ærlige. Kirkens ledere må ikke bare forklare evangeliet for ungdom, men man må hjelpe ungdom å åpne evangeliet. Når det er sagt, må Kirkens ledere også være åpne for at ungdom med et åpent sinn kan hjelpe Kirken med en kristen lesning av evangeliet. Kirken har så mye å si ungdommen, sies det, men ungdommen har også så mye å si Kirken. Ungdom er Kirken. Det er viktig å vise at ungdom er inne i selve Kirken, ikke en stigmatisert gruppe som først blir anerkjent når de blir voksne. Kirken bør være ungdom!

Den 15. Verdensungdomsdagen

Temaet pave Johannes Paul II ga til Verdensungdomsdagen 2000 er hentet fra Johannes evangeliet: "Ordet ble kjød og tok bolig i blant oss."

Jesus bor i blant oss, det betyr at han er omkring oss, selv om vi ikke ser ham fysisk. Hvordan kan dette gjøres synlig for ungdommen? Hvordan kan vi forklare dem at dette er noe vi tror på? Verdensungdomsdagen kan være et sted der ungdom kan oppleve at Jesus går sammen med dem, Jesus kommer oss der i møte synlig gjennom den internasjonale kirken. Der oppdager vi andres verdi, og ser at Kirken med alle dens medlemmer er utrolig rik og mangfoldig. Verdensungdomsdagen startet i Denver i 1985, og har siden det blitt arrangert vært år, noen år kun lokalt og 5 ganger med store internasjonale arrangementer.

Fra Norge reiste det i alt ca 150 ungdommer, og 42 av disse reiste med NUK. Vi arrangerte en moderne pilgrimsreise med buss gjennom Europa. Turen startet 11. august kl. 23.00 i Akersveien 16 i Oslo. Natten var allerede mørk da vi stanset i Greåker på vei mot København. 42 unge mennesker steg ut av bussen ved bensinstasjonen og samlet seg utenfor til aftenbønn. Det ble en stemningsfull aftenbønn som ga lovnader om en god reise i Guds hender. Neste morgen ble vi møtt i Danmarks hovedstad av 120 medlemmer fra Danmarks Unge Katolikker, før vi alle satte oss på bussen videre.

Berlin-Osek-Praha-Trento

Berlin ble inntatt på kvelden 12. august. Vi ble møtt av en enorm gjestfrihet fra menigheten St. Matthias. Neste morgen feiret vi messe sammen med dem, før de viste oss Berlin med den største iver! Om

Linn Maria Kierulf - hovedfagsstudent i kristendomskunnskap ved Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo; aktiv i NUK, Norges Unge Katolikker, og leder for NUK's pilgrimsreise til Verdensungdomsdagen.

ler Cabana om sin vei frem til et "aldri mer" til å være dødens håndlanger.

"Kriminalitet er en kompleks blanding av fattigdom, rasisme, sosiale aspekter og manglende utdannelse," sier Cabana til Amnesty Nytt. "Det amerikanske folk vil ha raske løsninger - det er en av hovedgrunnene til at dødsstraff som straffemetode har vunnet så allmenn aksept." Amnesty og andre aktivister må på stå mot dødsstraff, understreker Cabana: "Offentligheten må undannes!"

Toppår for fasteaksjonen

Til fasteaksjonen 2000 er det per dags dato samlet inn 561.997 kroner, leser vi i Caritas INFO fra august i år. Tidligere toppresultat for fasteaksjonen var i 1998, da det ble samlet inn ca. 445.000 kroner. Tema for årets fasteaksjon var "Morgendagens samfunn bygger vi i fellesskap".

Rundt om i landet ble dette temaet arbeidet med både i de katolske skolene, i Norges

Unge Katolikker (NUK) og i menighetene. I år var det 14 menigheter som bestilte årets fastehefte fra Caritas Norge. "Vi håper på at enda flere bruker dette neste år. Pengene er blitt overført til prosjekter i Uganda, Kosovo og Øst-Timor. På vegne av alle som har mottatt hjelp, ønsker vi å takke dere som har bidratt til å gjøre dette mulig," skriver Caritas INFO.

ettermiddagen var det igjen tid for avreise, denne gangen til Den tsjekkiske republikk. Deltagerne fra Norge var en sammensatt gruppe både når det gjaldt nasjonal bakgrunn og personligheter. Dette med ulike personligheter var noe vi fikk hankses med som best vi kunne - ta hensyn til hverandre. Det som ikke var et problem for oss, var derimot et problem for grensepolitiet hver gang vi skulle krysse en grense - nasjonalitetsbakgrunn! Vi hadde flere deltagere med ulike visa som måtte stemples og sjekkes ved hver grense. Et sted fikk vi problemer, og det var på grensen mellom Tyskland og Den tsjekkiske republikk. Der måtte vi sette igjen to deltagere. Det var en franskmann og hans kone.....av alle merkelige regler har nemlig ikke Den tsjekkiske republikk en avtale med Frankrike om innreise på grunnlag av reisebevis, men det har de fleste andre land i Europa! Det var med andre ord en litt molefunken og ikke så lykkelig gjeng som steg ut av bussene ved det fraflyttede Cistercienserklosteret i Osek. Vi ble mottatt med god gjestfrihet og nydelige senger! Neste dag feiret vi messe i barokkkirken på stedet, der abbeden i klosteret ba oss sette igjen noen gutter så han kunne starte opp klosteret igjen! - Alle ble likevel med oss videre! Etter en hel dag i praktfulle, men varme Praha, reiste vi om natten til Trento i Nord-Italia. Der møtte vi igjen våre igjensatte deltagere, som hadde tatt toget gjennom Østerrike til Italia. Det var virkelig godt å se dem igjen! I Trento bodde vi på et nedlagt presteseminar, der var også muligheter for et bad i en

innsjø - nydelig!

Roma

Vi ankom Roma om kvelden 16. august. Vi gikk igjennom Den hellige dør i St. Peter. Det var en stor opplevelse å be sammen med alle de andre ungdommene - St. Peter var fylt av bedende og andaktsfulle ungdommer! Torsdag og fredag deltok vi på katekeser og feiret messe med andre ungdommer. Det var en flott opplevelse å ha katekese om viktige trostemaer - vi er jo ikke akkurat bortskjemt med det i Norge!

Katolsk Woodstock?

Lørdag var det klart for den katolske utgaven av Woodstock.....Nå var vel alle de nordiske deltagere for unge til å ha vært på Woodstock, men etter 24 timer i stekende sol (ihvertfall mange av timene), på bakken uten skygge og med brannbiler dusjende vann utover oss (les gjørmebad) så vi ikke skulle få heteslag, følte vi det som om vi hadde vært på Woodstock. Hovedforskjellen var det religiøse aspektet. Paven kom ut lørdag kveld og feiret Vigilie med oss, det var en flott forestilling og en enorm stemning: hundretusener av små stearinlys lyste opp området, før et spektakulært fyrverkeri fylte himmelen. Neste morgen kom Paven igjen og feiret messe med oss og de 2.5 millioner andre ungdommene! En utrolig opplevelse!! Det var en fantastisk stemning, og man melder fra Vatikanet at det nesten ikke var kriminalitet eller hærverk, det var virkelig gode kristne ungdommer på tur! *Det er håp for Kirken vår!*

Verdensungdomsdagen i Roma

"På 1900-tallet har mange fått lære seg at troen er en privatsak, men i folkehavet under våkenatten i Tor Vergata berettet mange av deltakerne at de opplevde en styrke og kjærlighet som ikke handlet om personkult av paven, men om en slags kjærlighetsdialog mellom pavens ord og gester og ungdommenes sanger og applaus," skriver Olle Brandt fra svenske Signums redaksjonskomité i forbindelse med Verdensungdomsdagen; fra Sverige deltok 500 unge. "Og her er kanskje nøkkelordet 'fellesskap', som mange av deltakerne nevnte. Opplevelsen av fellesskap mellom så mange, blir en gjenoppdagelse av Jesu ord om at alle skal bli ett (Joh 17) og av fellesskapet ved eukaristifeiringen."

Verdensungdomsdagen, som annethvert år samler over en million unge, "oppstod spontant under et ungdomsmøte med 200.000 ungdommer på Petersplassen i 1984," skriver Brandt videre. "Pave Johannes Paul II understreker ofte at det var ungdommene selv som ønsket at det skulle gjentas. Det stemmer sikkert: Ingen kirkeleder i verden kan overtale to millioner unge fra hele verden til å samles et eller annet sted, om de ikke selv vil. Reklamen skjer ved munn-til-munn-metoden."

Disse masse møtene "uttrykker en ny måte å 'være kirke' på," skriver Brandt. "Og denne nye måten 'å være kirke på' handler om å bryte opp fra hverdagen for en slags åndelig rennelse som så gir kraft for hverdagen resten av året."

Paven selv kalte møtet i Tor Vergata for "et troens laboratorium". - "Det begynner med nåden i åpenbaringen," forklarte paven for de unge. "Gud gir seg til mennesket på en intim og uutsigelig måte. Siden ber Gud om et svar. Til sist følger menneskets svar, som fra da av skal gi dets liv mening. Troen er det tenkende og frie menneskets svar på den levende Guds ord. Også dette møtet i Roma er et slags troens laboratorium for dere, dagens læresvenner, dere som bekjenner Kristus på terskelen til det tredje årtusen."

Caritas Norges arbeid på Filippinene
"Caritas Norges innsats på Filippinene har pågått i en årrekke, og støtten har gått til mange ulike prosjekter. For tiden samarbeider vi med lokale organisasjoner om henholdsvis rehabilitering og utvikling av lokalsamfunn etter vulkanutbruddet fra Mt. Pinatubo i 1991 og senere naturkatastrofer, og et helseprogram i den midtre delen av øyriket, Visayas," skriver Tone Roll i Caritas INFO. "Felles for prosjektene er at de baserer seg på hjelp til selvhjelp gjennom

omfattende opplæring av lokalbefolkningen, og at innsatsviljen blant landsbyboerne, grasrotorganisasjoner og menighetene er imponerende."

Hun beretter om det ferskeste prosjektet som startet i bispedømmet Boronga i oktober i fjor, og noterer avslutningsvis en uttalelse hun husker særlig godt: "Det ble stilt spørsmål om hvordan man skulle beholde de frivillige i prosjektet. En mor svarte da: 'For at våre barn skal kunne være stolte og si at dette var mine foreldre med på'."

Etterlyser strategier mot ondskapen
Polske katolikker har altfor lett gått fra "den kommunistiske synd til kapitalismens synder", sa erkebiskopen av Warszawa, Josef Glemp i forbindelse med feiringen av bispedømmet Krakows 1000-årsjubileum tidligere i år. Kirken er "fast bestemt på å kalle de troende til bot for sine synder", sa Glemp til de vel 100.000 som var møtt frem til feiringen. Han sa at kirken i Polen, under

Sr. Irmina Schwering in memoriam

f. 18.05.1909 i Hörsteloe, Westfalen, Tyskland
d. 20.07.2000 i Oslo
Gravlagt 28.07.2000 på Grefsen kirkegård, Oslo.

Sr. Irmina trådte inn hos St. Josephsøstrene i Albachten, Tyskland, den 2. januar 1936, i mai samme år reiste hun til vårt novisiat på Vor Frue Villa i Oslo. Hun avla sine evige løfter i august 1942. Hun viste tidlig anlegg og interesse for søm og fikk, etter å ha avlagt sine første løfter i 1938, god opplæring i søm ved St. Josephs Hospital i Fredrikstad. Hun ble etterhvert sykehusets oldfrue samtidig som hun gjennom 25 år sydde søstrenes sorte og hvite nonnedrakter, - alltid med den samme iver og tjenestevillighet.

I 1963 flyttet sr. Irmina til Leverkusen, Tyskland, hvor St. Josephsøstrene den gang drev en barnehage. Også i denne kommuniteten på 4-5 søstre var søm hennes oppgave, sammen med deltidsarbeid i barnehagen - et arbeid hun likte meget godt. Hun hadde et godt lag med barn. Da søstrene i 1966 oppga virksomheten i Leverkusen, flyttet sr. Irmina til St. Josephs Hospital i Drammen hvor hun hjalp til med diverse husarbeid, men hovedsakelig var hun å finne på sykehusets systue. Da sykehuset i 1975 ble solgt til Buskerud kommune, flyttet sr. Irmina til St. Josephs Institutt i Oslo hvor hun fikk som oppgave å hjelpe til i refektoriet, søstrenes spisestue.

I 1985 flyttet hun til Snarøya hvor vi den gang hadde en kommunitet med ca. 10 eldre søstre - sr. Irmina var da 76 år. Her fikk hun rikelig anledning til å vise

sine ferdigheter og kunnskaper når det gjaldt stell av blomster, hage og lignende, noe hun trivdes spesielt godt med. I 1989 flyttet hele kommuniteten inn i nyoppussede lokaler på Grefsen. Sr. Irmina trivdes på Grefsen. Daglige turer ute og trening inne hjalp henne til å opprettholde energi og livsglede. De siste par årene var hun pasient på vår sykeavdeling på Grefsen, ble stadig svakere og trengte tilsyn, men ble aldri

sengeliggende. Hun likte fortsatt å komme ut i frisk luft og var ofte ute i haven, i den senere tid gjerne i følge med en sykepleier. Hun var svært glad i blomster og kjente dem alle ved navn, til og med på latin.

Med sr. Irmina har vi mistet en med-søster som på en meget trofast og hengiven måte levde sin innvielse til Gud. Av natur var hun engstelig, sjenert. Det kunne noen ganger virke som om hun trakk seg tilbake fra andre mennesker, men vi som kjente henne, visste at hun likte å være med i fellesskapet, ha men-

nesker rundt seg. Hun var på mange måter en sterk person, til tross for at hun kunne virke noe usikker og redd. Hun visste godt hva hun ville, hva hun likte og ikke likte.

Sr. Irmina hadde god kontakt med sin familie. Flere av hennes slektninger besøkte henne ofte og gjerne, noe hun satte stor pris på. Hun var meget takknemlig over den minste oppmerksomhet og hjelp, og var selv meget hjelpsom, særlig mot dem som var svakere enn henne. Tross egen skrøpelighet og høy alder, elsket hun å kjøre en annen søster i rullestol både ute og inne; hun satte pris på fortsatt å være til nytte for andre. Gjennom sin omsorg for andre viste hun hvem hun egentlig var - et varmt og medfølende menneske.

Sr. Irmina ble brått revet bort fra oss, hun døde av hjerneblødning natt til 20. juli. Hun etterlot seg en spesiell form for tomhet, særlig blant våre medsøstre på sykeavdelingen: Det var i denne lille gruppe hun hadde vært "tilstedeværende" medsøster de siste årene. Når vi nå står ved sr. Irminas bære, vet vi for visst at profeten Isaia's ord har gått i oppfyllelse. "Vend ditt øre hit og kom til meg, så skal dere få leve. Jeg vil slutte en evig pakt med dere og vise dere varig troskap!" (Is. 55,3). Ja, vi vet at sr. Irmina hele sitt liv var vendt mot Gud, hun prøvde å lytte til Ham og var trofast mot sitt ordenskall. Nå vet vi at Gud har holdt sitt løfte - Han har tatt imot henne, og Han vil vise henne varig troskap.

ST. JOSEPHSØSTRENE

kommunismen, "var for taus og altfor engstelig" når det gjaldt regimets synder, og at en del prester "aksepterte kommunismen som fremtiden".

"Vi og verden må gjøre en felles anstrengelse for å få til en strategi mot ondskapen," sa kardinalen avslutningsvis. "At det ikke finnes en slik strategi, er vår kirkes feil; dette er vårt offentlige skriftemål."

THE TABLET

"Mer Merton på norsk!"

Det ønsker Liv Riiser i *Vårt Land* seg etter at hun har lest "Den levende kjærlighets flamme. Kristen mystikk fra Augustin til vår tid" (Gyldendal) - en bok hvor den kjente trappistpateren Thomas Merton (1905-1968) er representert.

"En unnlatesynd," mener Riiser, "at han ikke er oversatt til norsk før nå, og da bare med et kort utdrag i en antologi. Ikke et vondt ord om teksten som er valgt, men

den viser bare én side av ham, den teologisk tunge, mens de andre og mer humoristiske sidene, de fortellerglade, lyriske og polemiske sidene ikke kommer til uttrykk i Gyldendal-utvalget. Derfor må de - eller andre som driver i bransjen - fortsette nå og gi ut flere av bøkene hans."

(Til så skjer: St. Olav Bokhandel i Oslo har et godt utvalg av Mertons bøker på engelsk og svensk.)

Marias opptagelse i himmelen

Den 15. august feiret kirken "Jomfru Marias opptagelse i himmelen". Litt uaktuelt, kanskje, med tanker i den forbindelse nå i slutten av september? Eller kanskje ikke?

Midt i august - og fremdeles blomstrer sommeren. Men har du merket anelsen av vemod i luften, som ikke lenger fylles av huiende fugleskrik og virvlende vinger? Selv har jeg kjent et og annet gufs av ødselighet hist og her etterhvert som sommeren begynner å trekke seg tilbake til andre marker. Små og ikke fullt så små barn ryster støv av kjente, men ubrukte bøker. Snart er det skolestart. Men bøndene sjauer fremdeles med skuronna, samler fruktene av strevet - med engstelige blikk mot lunefulle senhøstdager.

Den er spesiell, denne dagen midt i august, som feirer slutten på Marias legemlige liv her på jorden - hvilket slett ikke betyr at hun noensinne er langt borte fra vår lille verden, denne tårenes dal, som unektelig også rommer glede i godt mål. Slutten? Det er

snarere begynnelsen på hennes tidløse herlighet vi feirer. *Ved enden ligger vår begynnelse.*

Er denne dagen vilkårlig plukket blant kalenderens 365 dager? Og om så er, hva så? Kanskje var det ikke tilfeldig. August er innhøstningstid, og Maria, Jesu mor og vår mor, sier tradisjonen, er første frukt i den hellige Sønnens veldige høst. Kan en mor for evig skilles fra sine barn? Kan vi være der Maria ikke er? Velsignet fremtid venter der fremme - men her og nå gjelder det å gjøre det som må gjøres og samtidig være himmelvendt.

Ordet "opptagelse" er i grunnen ganske fælt. Hvorfor ikke bruke enkle, ukunstlede ord slik barn gjerne gjør? Hvorfor ikke si at "da Maria var ferdig med det hun hadde å gjøre, gikk hele hun dit hvor alt er godt". Men insisterer man på å være korrekt og kirkelig, heter det selvsagt at "hun gikk inn til herligheten". En fullendelse som oversteg selv hennes vildeste forestillinger.

Hvis det er så at erkeengler har knær, så bøyde Gabriel visselig sine og sa, ifølge lurlytteren bak døren, med ærbødig røst: "Ave Maria gratia plena" da han forstyrret den unge jødiske kvinnens drømmer og planer, fremtidshåp som ikke rommet antydning til tanker om inkarnasjon eller korsfestelse eller oppstandelse. Så langt ifra! Maria var godt og vel forlovet med sin Joseph da engelen snudde opp ned på livet hennes. Forvirret og overveldet av det hele - hva annet kunne hun si enn "se jeg er Herrens tjenerinne, det skje meg etter

ditt ord" - og så før engelen avgårde som et skudd, slik engler pleier gjøre etter utført oppdrag. Den videre historie kjenner vi - fra krybben til korset.

Eller gjør vi det? Glorete statuer og tåkeleggende ord er til ingen nytte, de sier intet om hennes kvinnehjerte, hennes personlighet, hennes følelser. Hvordan kan vi vite, når hun sa lite, men grunnet mye? *Men hans mor bevarte ordene i sitt hjerte og grunnet på dem.* Det vi vet, er at hennes liv, som vårt, hadde sin tilmålte del av sol og skygge.

Skal vi moralisere over Marias liv? Bør jeg si at "i Marias liv ser vi fylde av det svar vi må gi Gud i våre egne liv"? Eller bør jeg si: "Marias himmelfart burde inspirere oss til å se verdien av å sette alle krefter inn på å leve livet riktig, for hun er et levende symbol på hvordan Gud ønsker vi skal være"? Jeg tror ikke det, men jeg kan ta feil. Det ville ikke være første gang.

Mary ble ikke tatt opp til himmelen med kropp og sjel for at vi senere skulle moralisere over det i generasjoner. Kan vi ikke bare si at Maria var så fullstendig oppslukt av sin sønn, at hun måtte være hos ham i samme nå som hun hadde trukket sitt siste åndedrag; at det ikke lenger fantes noe i hennes liv som kunne holde henne borte fra himmelen?

I dag stiger Maria opp til himmelen. Gled dere, for nå råder hun i himmelen med Kristus i all evighet. *Hodie Maria Virgo coelos ascendit: gaudete quia cum Christo regnat.*

Fr. Michael McGregor

Michael McGregor - er irlender, cisterciensermunk og prest for nonnene i Mariaklosteret på Tautra i Trondheimsfjorden; for tiden er han også "fast løsarbeider" i St. Olav.

Mislykket kampanje mot Den Hellige Stol

For ca. et år siden startet en gruppe menneskeretts- og kvinneverettsorganisasjoner kampanjen "See Change" med det mål å frata Den Hellige Stol (Holy See) observatørstatus ved FN. Kampanjen har vært heller mislykket: En motallianse har i løpet av fire måneder samlet underskifter fra 2000 organisasjoner i over 50 land, både protestantiske, muslimske og katolske, mens See

Change kun har samlet 498 underskifter, melder det katolske nyhetsbyrået Fides.

I spissen for kampanjen mot Vatikanet står tre grupper av NGOer (non-governmental institution - utenomparlamentariske organisasjoner): NGOer som er for abort, NGOer som er for kunstig prevensjon og NGOer som er fiendtlig innstilt til den katolske kirke, f.eks. International Planned Parenthood (IPP) og Catholics For a Free Choice

(CFFC, Katolikker for et fritt valg). CFFCs formann, Frances Kissling, gjorde det tidlig klart at målet for See Change er å hindre Vatikanet i å stoppe radikale initiativer når det gjelder det FN-dokumenter kaller "kvinnens reproduktive rettigheter". CFFC har høstet sterk kritikk fra USAs bispekonferanse, som sier organisasjonen ikke er katolsk. CFFC medga i juni i år at kampanjen mot den Hellige Stol var mislykket.

Grensesprengende salmebok

"En salmebok kan ikke 'anmeldes' som en hvilken som helst annen bok. Den må få sin tid til å prøves etter sine forutsetninger, og det vil i dette tilfellet først og fremst si i norsk katolsk gudstjeneste- og fromhetsliv," skriver Rolf Tofte på kronikkplass i Bergens Tidende i anledning av utgivelsen av "Lov Herren", den nye katolske salmeboken som kom rett før sommerferien; Tofte er tidligere kirke medarbeider i BT, i dag pensjonist og redaktør for menighetsbladet i Fyllingsdalen ved Bergen.

"Men," fortsetter Tofte, "samtidig er det med 'Lov Herren' skrevet et viktig stykke norsk kirke- og salmehistorie. Den nye salmeboken er grensesprengende i mer enn én forstand. I tillegg til at den er katolsk i sin grunntone (det skulle da også bare mangle!), er den både direkte og indirekte et vitnesbyrd om det nye økumeniske klimaet mellom Den katolske kirke i Norge og andre trossamfunn, i første rekke Den norske kirke med dens salmeskatt. De tre katolske biskopene i Norge, Gerhard Schwenzer, Gerhard Goebel og Georg Müller, skriver da også i salmebokens forord at salmebokens utvalg 'slår bro til Den norske kirke med dens rike salmetradisjon og andre kirkesamfunn som verdsetter salmesang'."

Blant de 550 rene salmene i "Lov Herren" er det "et rikholdig utvalg av tekster med tysk, dansk, svensk og ikke minst luthersk opprinnelse. Man kan jo bare gjette seg til hva den bannlyste kirkefader Martin Luther hadde tenkt om han hadde ant at ni av hans tekster og oversettelser ville være å finne i en norsk katolsk salmebok drøye 450 år etter at de ble skrevet. Han hadde nok smilt, ikke i overmott, men i glede over at også hans salmebudskap hadde fått gjennomslagskraft på tvers av kirkegrensene," skriver Tofte. Som har notert seg at "frikirke- og bedehustradisjonen også er representert", og at "til og med Åge Samuelsen er på plass!"

Den katolske salmebokkomiteén har "ikke uventet, valgt en konservativ linje", og "mange lutherske kirkegjengere" vil nok "nikke anerkjennende" til tekstene de kjenner fra Landstads reviderte salmebok fra 1920," mener Tofte. Komiteén "har ikke falt for fristelsen til å 'modernisere' dem. . . Gamle ord og uttrykk som antas å volde problemer, er i stor grad beholdt, men forklart med fotnoter."

Et særlig verdifullt tilskudd til de nye salmeboken er, ifølge Tofte, "de 27 tekstene som er hentet fra 'Latinske hymnor og sekvensar' av katolikken Ragnhild Foss (1883-1952). Hennes ypperlige samling av disse oversettelsene kom for første gang ut i 1938 på Det Norske Samlaget, men var utsolgt i mange år før de kom i ny utgave i 1988 på St. Olav Forlag. Med denne samlingen bidrog Ragnhild Foss til nærkontakt med tekster som hadde sitt rom i den romersk-katolske liturgien, og som utvilsomt hadde mye å si for fremvoksteren av kristen poesi i Norge og andre land." Ragnhild Foss, som brukte et til dels gammelmodig nynorsk, "var klok nok til testamentarisk å forby enhver språklig bearbeidelse av 'latinske hymnor'. Så klok burde kanskje flere salmediktere og oversettere ha vært!" skriver Tofte. Som konkluderer med at den nye katolske salmeboken er "en grensesprengende og verdifull tilvekst som vil vekke glede langt ut over den salmesyngende katolske menighet i Norge".

Katolske professorer ved Teologisk Fakultet

Blant de tretten som nylig ble utnevnt til æresdoktorer ved Universitetet i Oslo, er *Ursula King*, født i Tyskland i 1938 og siden 1989 professor ved University of Bristol ved Department of Theology and Religious Studies. Hun har en usedvanlig rikt sammensatt og solid faglig bakgrunn i teologi, filosofi og sosiologi, med utdannelse fra Tyskland, Frankrike, England og India. Fra studier av tidlig-kristne tekster gikk hun etterhvert over til systematisk teologi. Emnet for hennes doktoravhandling var *Towards a new mysticism. Teilhard de Chardin and Eastern Religions*, men det er særlig innen feministisk teologi King har markert seg med en rekke publikasjoner av høy internasjonal standard, noe som har gitt henne akademiske hederstitler i flere land. Hun er en etterspurt foreleser og erfaren veileder, siden 1999 har hun vært tilknyttet Teologisk Fakultet i Oslo som gjesteprofessor innen kvinne- og kjønnssteologi med regelmessige arbeidsøkter her.

Men det var mer katolsk ved TF ved semesterstart: *Kari Elisabeth Børresen*, også hun internasjonalt kjent katolsk forsker i kvinne- og kjønnssteologi, tiltrådte som professor. Børresen, født i Oslo i 1932, tok magistergrad i idéhistorie ved Universitetet i Oslo; senere studier førte henne til Paris, Heidelberg, Mainz, Oxford og Roma. Hennes doktorgrad (1968), et pionerarbeid på fransk om kvinnesynet hos Augustin og Thomas Aquinas, er oversatt til flere språk; ny engelsk utgave kom i 1995: *Subordination and Equivalence. A Reprint of a Pioneering Classic*. Hun har publisert flere bøker og en rekke artikler innen teologisk kvinne- og kjønnsforskning Hun har undervist både ved det pavelige

“Globalisering” på dagsordenen.

“Å leve slik at andre kan leve” var temaet da katolske legfolk fra 20 land (Norge var ikke representert) i dagene 30. juni til 1. juli var samlet til møte i Europeisk Forum utenfor Madrid; det var 30. gang forumet var samlet. Første foredragsholder var prof. em. Jan Kerskofs s.j., som bl.a. foreslo begrepet “post-tradisjonalisme” for det vi vanligvis kaller “sekularisering”, d.v.s. at kristendom og kirke spiller en stadig mindre

rolle. “Post-tradisjonalismen” har påvirket mange katolikker, også dem som er aktive i kirken. Veien fremover, sa Kerhofs, må være en langt sterkere dialog mellom alle i kirken, og mulighet for legfolket å være med i beslutningsprosessen. Å være kristen i dag er et personlig valg, og de kristnes engasjement kan vise andre at livet har en mening, og at denne mening forkynnes i kirken. Linda Hogan, professor i moralteologi,

påpekte bl.a. at tidligere var min neste den jeg levde i nær kontakt med, men idag har globaliseringen gjort at mine handlinger, f.eks. valg av kaffesort, gjør kaffeproducentene til min neste. Menneskerettighetene fra 1948 viser tydelig at verden er én, og kristne må samarbeide med mennesker av andre kulturer og religioner. Heldigvis har kirken innsett at dens tidligere avvisning av religionsfrihet og menneskerettigheter var en feil.

universitetet Gregoriana i Roma og ved filosofi-seksjonen og institutt for kulturstudier ved Universitetet i Oslo, siden 1983 som professor i middelalderstudier/kjønnsrelaterte studier kombinert med internasjonalt engasjement.

Og nå altså et professorat i “teologi med særlig ansvar for kvinne- og kjønns-teoretiske perspektiver innen teologisk undervisning og forskning”. Kirkelovens § 29 krever at “lærer ved teologisk fakultet skal være medlem av Den norske kirke”, så her trengtes departemental dispensasjon. I fakultetets søknad heter det bl.a. at “selv om det er gode grunner for at den læremessige tradisjon som Den norske kirke bygger på, skal ha en særskilt status innen fakultets virksomhet”, ser fakultetet “ingen vektige motargumenter mot at det i denne sak gis dispensasjon fra kravet om kirkemedlemskap, tvert om: vi ser på muligheten for å ha en katolsk professor tilsatt fakultetet, ikke som et problem, men som en positiv berikelse”. Den “positive begrunnelse” for å søke dispensasjon, “ligger i den aktuelle søkerens faglige kompetanse. (-) Søkeren har spilt en helt sentral rolle i opparbeidelsen av dette fagfeltet, og slik oppnådd en for norske forskere enestående posisjon i det internasjonale fagmiljø.” Fagfeltet “kvinneteologi” krever bred kjennskap til tradisjoner og teologi i en rekke kirkesamfunn, og “her inntar den romersk-katolske kirken en særstilling, både utfra sin numeriske styrke generelt sett, og fordi en svært stor del av dem som arbeider med kvinneteologi, tilhører dette kirkesamfunnet.” Det vises også til søkerens brede økumeniske orientering.

Her er det bare å gratulere de to professorene for innsats og utnevning - og fakultetet med vidsynet!

Heller Sir Alec Guinness enn en biskop!

Jeg har lært fra autoritativt hold i Kirken at den nylig avdøde skuespilleren Sir Alec Guinness - vi husker ham bl.a. fra filmene “The Ladykillers” og “Broen over Kwai” - er bedre enn en biskop.

Det må ha vært rundt 40 år siden nå at en munter og myndig dominikanerinne forklarte dette for meg. Mange i Norge husker sikkert søster Mary Ansgar, som i sin tid tok et spennende initiativ i Bodø. Jeg bodde i London på den tiden, og på en eller annen måte må søster Mary ha fått rede på min eksistens, for en dag fikk jeg en telefon fra henne. Kunne jeg tenke meg å komme på et møte hvor vi skulle planlegge en “Norwegian Festival” i Westminster Hall? Arrangementet skulle samle inn penger til dominikanerinnenens arbeid i Bodø, og selv om ordet “festival” kanskje var litt ubeskjedent, var ikke søster Marys visjon det: en utstilling av norsk kunst, norske produkter, norsk historie, norsk musikk - kort sagt et Norge i to dagers miniatyr. Kanskje Mr. Bang, som åpenbart hadde gode forbindelser i det norske London-miljøet, kunne skaffe noe til utstillingen?

Søster Mary var ikke dominerende eller kravstor, hun var vennligheten selv, ja, så vennlig at jeg kviet meg for å si nei. Dessuten var det lagt opp til et morsomt arrangement, og vi kom ganske fort gjennom en lang dagsorden. Så var det spørsmål om hvem som burde åpne arrangementet. Det var på den tiden da man i England fremdeles knelte og kysset en biskops ring. For en nokså fersk konvertitt ble dette opplevd som en øvelse i ydmykhet som han faktisk var litt stolt av! Man kan finne på så meget rart når man ennå føler litt av fermingens krisma i pannehuden. Fromt foreslo jeg at man kanskje kunne velge en biskop?

Søster Mary så overbærende på meg og bemerket at biskoper nok var bra til sitt bruk, men de trekker ikke folk. “Vi trenger en filmstjerne.”

Jeg hadde lest et eller annet sted at Alec Guinness var katolikk og nevnte ham. Søster Mary nikket klokt og noterte til referatet at Mr. Bang skulle prøve å skaffe Guinness. Hvorpå jeg angret mitt forslag, men bordet fanger jo.

Det var altså å stille opp ved sceneinngangen utenfor det teatret i West End hvor Guinness spilte. Jeg følte meg meget beklemt, som om jeg var en slik en som samlet på autografer. Og der kom han! Jeg mobiliserte det jeg hadde av påtrengende uhøflighet og spurte om jeg kunne forstyrre ham et par sekunder?

Det var OK.

I få ord sa jeg hva det gjaldt, og la til at jeg hadde med et brev som forklarte mer detaljert hva det dreide seg om. Ikke nødvendig for ham å svare der og da, jeg ville stille opp igjen om et par dager.

Det var også OK. Han forsvant inn i teatret.

Tre dager senere var jeg på plass igjen og fikk hans ja.

Og på åpningen ankom han med et hyggelig smil, sa noen velvalgte ord, nevnte at han faktisk hadde vært i Norge, erklærte festivalen for åpnet, mottok en fin norsk bunaddukke som hilsen og takk og forsøkte å komme ut. Det var ikke lett, en hel skoleklasse av jenter beleiret ham med viftende papirlapper - kunne han ikke skrive navnet sitt for dem?

Det var også OK, Guinness rablet i vei, spøkte, smilte, nikket og trykket hender. Med all respekt for biskopene var det klart for meg at søster Mary Ansgar hadde rett: De er bra til sitt bruk, men av begrenset nytteverdi når det virkelig gjelder.

Per Bang

“Dette går for langt!”

Det er ingen hemmelighet at mange biskoper ønsker at det løses litt på bestemmelsen som forbyr gjengifte skilte å motta nattverdens sakrament. En “Erklæring” fra Det pavelige Råd for tolkning av kirekretslige tekster, offentliggjort i juli, skjerper imidlertid kirkens innstilling. Den går, som *The Tablet* noterer på lederplass, ut over pavens ord i “*Familiaris Consortio*”, hvor han, kirkerettens bestemmelse til tross, dog oppfor-

dret prestene til å bruke skjønn og pastoral følsomhet, særlig overfor dem som hadde satt alt inn på å redde ekteskapet, men ikke lykkes.

Kirkerettens canon 915 sier: “De som er straffet med ekskommunisering eller interdikt, og andre som hårdnakket vedblir i åpenbar alvorlig synd, må ikke gis adgang til den hellige kommunion.” Men, skriver *The Tablet*, “det er ikke lett å se hvordan de vanskelige tilfellene paven referer til, og

som er ganske vanlige i pastoral praksis, passer inn i denne krasse kategori, men det er den tolkning den nye erklæringen går inn for. (-) Det synes nærmest perverst å la uttrykket ‘hårdnakket vedblir i åpenbar alvorlig stynd’ innbefatte de mange gode katolikker som strever for å få det nye familjelivet til å gå, og som søker hjelp i sakramentets hellige nåde.”

En side ved den ferske erklæringen har “særlig hårreisende implikasjoner”, skriver

28 To konsilpaver saligkåres: “Ingen feiring av historiske bragder!”

Den 3. september ble fem menn saligkåret: to paver, to biskoper og en abbed. Her skal det handle om de to pavene: *Pius IX*, Det 1. Vatikankonsils pave, som styrket kirken innad, men som langt på vei gjorde den katolske kirke til en lukket festning, og *Johannes XXIII*, som innkalte Det 2. Vatikankonsil åpnet dører og vinduer ut til verden.

Men, som pave *Johannes Paul II* sa i sin preken under i Peterskirken: Når kirken saligkårer noen av sine barn, “feirer den ikke deres historiske bragder, men fremhever dem som eksempler som bør etterlignes og æres på grunn av deres dyder”. Ord med adresse til dem, innen- og utenfor kirken, som har stilt seg kritiske til saligkåringen av Pius (cf. St. Olav 8:9-2000).

Ifølge Johannes Paul II bygger kritikken på misforståelser og bakvaskelse, dertil treffer den ikke selve poenget. Pius IX var pave i en vanskelig og turbulent periode, “men hans hengivenhet til skatten av åpenbarte sannheter var eksemplarisk. (-) Pius ga alltid Gud og de åndelige verdier den absolutte forrang. Hans meget lange potifikat var ikke lett, og han led mye i sin tjeneste for evangeliet. Han var høyt elsket, men også hatet og utsatt for bakvaskeleser. Men mot denne bakgrunn lyser hans dyder desto klarere,” sa paven. Som roste Pius for innkallelsen av Det 1. Vatikankonsil og den oppklaring av omstridte spørsmål dette konsilet foretok, bl.a når det gjaldt dogmet om Marias uplettede unnfangelse. Det andre dogmet dette konsilet vedtok, om pavens ufeilbarlighet “ex cathedra” i tros- og moralspørsmål - en av de største snublestener i det mellomkirkelige landskap - nevnte han ikke.

Rundt 100.000 mennesker hadde samlet seg på Petersplassen i anledning saligkåringene, og “applausen fra de mange pilegrimene var ekstra sterk da turen var kommet til Johannes XXIII, paven alle holdt av,” skriver *Rheinischer Merkur*. Det var Johannes XXIII's enestående godhet som gjorde inntrykk

på verden, og slik var det også med Pius, sa pave Johannes Paul. “Det nye ved Johannes XXIII var ikke bare hans lære, men måten den ble uttrykt på. Den vennlighet han møtte både vanlige mennesker og verdens mektige med, var noe nytt for verden.” Innkallelsen av Det 2. Vatikankonsil, som innledet en ny epoke i kirkehistorien, var “en profetisk innskyttelse.”

Johannes Paul sa videre at “Guds vilje har bestemt at saligkåringen måtte forene disse to pavene, som levde under svært så ulike historiske omstendigheter, men som likevel, under overflaten, var svært like.” Og han minnet om at Johannes XXIII i et dagboksnotat hadde gitt uttrykk for at Pius burde saligkåres.

Men som nevnt: Fra flere hold har det kommet innsigelser mot saligkåringen av Pius IX. Her skal først og fremst representativ katolsk kritikk siteres. Foreningen av katolske kirkehistorikere gikk under sin generalforsamling i august enstemmig mot saligkåring. Ifølge foreningens formann, professor Theofrid Baumeister, står Pius’ overdrevne understreking av paveembedet i direkte motsetning både til Det 2. Vatikankonsil og til nåværende paves lære.

Man har på følelsen, sa Liebermann, at det hele kun er et mottrekk mot saligkåringen av Johannes XXIII, en tanke mange kritikere er inne på. Østerrikes ledende kirkehistoriker, Maximilian Lieberman, påpeker at enhver som saligkåres, ses som en rollemodell, noe som i “tilfellet Pius IX” - han var mot både religionsfrihet og demokrati - er heller problematisk, ikke minst for kirkehistorikerne. Den tyske jesuitt og teolog Klaus Schatz fremholder at å saligkåre en pave som feide til side berettiget kritikk mot dogmet om pavens ufeilbarlighet, er å gi “feil signal” til andre kirker.

Forut for kirkehistorikernes kritikk hadde de kjente teologene Dietmar Mieth, Hans Küng, Johann Baptist Metz og Edward Schillebeeckx kommet med innsigelser det internasjonale tidskriftet *Concilium*: Ingen pave har, som Pius IX, i den grad hindret dialog med sin samtid; han hindret teologenes sannhetssøken ved å “påtvinge dem en troskapsed”, og han bygget opp et eneveldig kirkesystem. Saligkåring av Pius vil påføre kirken “stor skade”.

Motstanden mot saligkåringen er ikke noe randfenomen eller et utspill fra sidelinjen fra “progressive teologer”, noterer redaktøren for det katolske ukemagasinet *Christ in der Gegenwart*, Johannes Röser. Mange “midt i kirken” føler ubehag, og flere ansetter moderate kirkehistorikere har gitt uttrykk for at saligkåringen er uforståelig og lite oppmuntrende. Röser trekker særlig frem “den dårlige symbolvirkningen” ved denne saligkåringen. Det holder ikke å peke på at Pius bør bedømmes ut fra sin egen tid, og at hans “antimodernisme” var et forsøk på å hevde kirkens suverenitet i en tid da den ble angrepet fra mange kanter. “Den ‘åndelige virkningshistorie’ av diverse av Pius’ forføyninger, kirkepolitiske som allmennpolitiske, har vært ødeleggende,” skriver Röser. Som

The Tablet. Ikke bare pålegger den prester som utdeler kommunion, å vise dem de vet er gjengifte skilte, bort fra nattverdsbordet under messen, prestene pålegges også å gi legfolk som er kommuniionsutdelere, beskjed om å gjøre det samme. "Her viser Rådet at det ikke lever i virkelighetens verden," skriver *The Tablet*. "Forventes det at prestene sender ukentlige svartelister til kommuniionsutdelerne, med vedlagte foto for identifisering?"

"Mossing vigslet til katolsk prest"

Overskriften er hentet fra *Moss Avis*, og mossingen det dreier seg om, er Peter Nguyen Tuan Van som ble presteviet i St. Olav domkirke den 28. juni. I begynnelsen av juli skal den nye presten feire sin første messe i byen som siden 1988 har vært hans hjemby, og i sin notis om saken legger *Moss Avis* vekt på lokaltilhørigheten, ikke fødestedet, Vietnam.

Avisen skriver: "Søndag blir det en spe-

siell messe i St. Mikael kirke i Moss. 28 år gamle Peter Nguyen Tuan Van fra Moss er nettopp blitt vigslet til katolsk prest, og søndag skal han holde sin første messe i Moss.. (han) kom til Moss i 1988, tok artium her og har studert teologi og psykologi grunnfag ved Universitetet i Oslo, før han fullførte sine studier ved et katolsk universitet i London" Takk til *Moss Avis* for et varmende utslag av inkluderende lokalpatriotisme!

etterlyser en diskusjon om salig- og helgenkåringers "teologiske, åndelige og kulturelle betydning" nå ved begynnelsen til det tredje årtusen, ikke minst på bakgrunn av "kåringssinfilasjonen" under nåværende pave (rundt 1300). Tidligere sprang slike "kåringer" ut av folkefromheten, og de "salige" og "hellege" ble æret som særlige "formidlere" og "forbedere" hos Gud; "i dag ses de langt på vei kun som moralske forbilder," skriver Röser.

Kirkehistorikeren Eamon Duffy, Cambridge, er også opptatt av "virkningshistorien". Pius' avvisning av demokratiet og hans sterke understreking av lydighet som katolsk dyd, "fikk katastrofale følger", ikke minst da diktatorer begynte å opptre på den politiske scene, mener Duffy.

Avslutningsvis en vurdering fra en som ikke er kjent for å ta til motmæle overfor Roma. Johannes XXIII er et "varig forbilde", sier Berlins kardinal Georg Sterzinsky, en veiviser først og fremst fordi han sammenkalte Det 2. Vatikankonsil, og "uten konsilet kan man vanskelig forstå dagens kirke". Når det gjelder Pius IX, er kardinalen heller tilbakeholden, ifølge Christ in der Gegenwart. Om saligkåringen av Pius er på sin plass? "De siste tvil lot seg ikke rydde av veien," svarer Sterzinsky.

Og helt til slutt et skussmål utstedt av *The Daily Mail*, som ikke er kjent for utpreget sans for det fromme og dyp-sindige: "Johannes XXIII ferdedes med selvfølgelighet i Guds nærhet - like sikkert som en som går gjennom sin hjembys gater. Ved sin åpenhet og selvfølgelige gudstro, sin benådede evne til tro, var han langt forut for sine samtidige. Alt dette gjør at han ikke bare fortjener den offisielle kirkelige status som 'salig' eller 'helgen', han fremstår med rette som forbeder og tilflukt for alle som baler og sliter med sin tro."

Sr. Marie du Christ in memoriam

"Lille moder" er død, 101 år gammel. Sr. Marie du Christ tilbragte 65 år av sitt klosterliv på Katarinahjemmet i Oslo. Hun kom dit i 1930, to år etter at Katarinahjemmet var grunnlagt. Det var nødvendig med en novisemester for den første norske søster, sr. Mary Reginald, som kom hjem fra Frankrike etter kort tid fordi hun trengtes i hjemlandet. Sammen skulle de bli de bærende søyler på Katarinahjemmet, både åndelige og materielt. Deres dype og nære vennskap var en berikelse for hele kommuniteten og for alle som kom i deres vei.

Sr. Marie du Christ satte sitt sterke preg på Katarinahjemmet, som ikke bare ble et møtested med Den katolske kirke i Norge, men også, for mange, med fransk språk og kultur gjennom undervisning, skuespill og franskaftener. Som formidler av kontakt mellom Frankrike og Norge mottok hun to utmerkelse fra den franske stat. Hun var uhyre kreativ - det ytret seg nær sagt på alle områder, hun tegnet og modellerte og fikk liv i alt hun satte fingrene i. Hun skapte liv omkring seg.

I 1995 vendte sr. Marie du Christ tilbake til sitt hjemland Frankrike, fordi hun ikke ville være en belastning for sine travle medsøstre. Det ble forferdelig tomt på Katarinahjemmet.

Tilnavnet "lille moder" fikk hun ganske enkelt fordi hun var liten av vekst. Forøvrig var hun alt annet enn liten. Hun hadde et stort hjerte, stor kreativitet, stor menneskekunnskap, og ikke minst: et "stort" temperament! Hun var et intenst lite menneske - intens i sin skapertrang, i sitt bønneliv, i sitt nærvær.

Klar i sine vurderinger, oppfinnsom som få, og like til det siste opptatt av Katarinahjemmet, av ungdommen der, av menneskene som søkte dit, av kommunitetens ve og vel. Alltid omtanke for andre. Hun så mennesker selv etter at hun ble blind. Vår for andres behov og følelser, usentimental overfor sine egne.

Hennes siste leveår var et mysterium. Gradvis forlot hun oss. Hun som var så aktiv og levende, ble bare liggende der, fullstendig hjelpeløs og avhengig av andre. Meningsløst i manges øyne, men ikke hvis man deler sr. Marie du Christs grunnleggende tro og innstilling: Å leve kun for Ham som hun i unge år hadde viet sitt liv til.

Dominikanerinnene ved Katarinahjemmet

Pavens bønneintensjoner i oktober:

At nygifte må finne forbilder, støtte og hjelp hos foreldre og slektninger og andre familier.

At biskopenes verdensomfattende ansvar må bidra til å styrke misjonssamarbeidet mellom de enkelte lokalkirker.

Vennligst meld
adresseforandring

til

St. Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo

Tlf.: 23 21 95 00

30

Liturgisk kalender

SEPTEMBER

- Fre 29 ERKEENGLENE MIKAEL, GABRIEL OG RAFAEL - Dan 7,9-10.13-14 (eller åp 12,7-12a); Joh 1,47-51
- Lør 30 Den hellige Hieronymus. Fork 11,9-12,8; Luk 9,43b-45
Tidebønn for uke 2

OKTOBER

- SØN 1 26. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 4 Mos 11,25-29; Jak 5,1-6; Mark 9,38-43.45.47-48
- Man 2 De hellige verneengler. 2 Mos 23,20-23; Matt 18,1-5.10
- Tir 3 Job 3,1-3.11-17.20-23; Luk 9,51-56
- Ons 4 Den hellige Frans av Assisi. Job 9,1-12.14-16; Luk 9,57-62
- Tor 5 Job 19,21-27; Luk 10,1-12
- Fre 6 (Den hellige Bruno) Job 38,1.12-21; Luk 10,13-16
- Lør 7 Vår Frue av Rosenkransen. Job 42,1-3.5-6.12-17; Luk 10,17-24
Tidebønn for uke 3
- SØN 8 27. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 1 Mos 2,18-24; Heb 2,9-11; Mark 10,2-16 (kortere: Mark 10,2-12)
- Man 9 (Den hellige Dionysius og hans ledsagere) (Den hellige Johannes Leonardi) Gal 1,6-12; Luk 10,25-37
- Tir 10 Gal 1,13-24; Luk 10,38-42
- Ons 11 Gal 2,1-2.7-14; Luk 11,1-4
- Tor 12 Gal 3,1-5; Luk 11,5-13
- Fre 13 Gal 3,7-14; Luk 11,15-26
- Lør 14 (Den hellige Callistus I) Gal 3,22-29; Luk 11,27-28
Tidebønn for uke 4
- SØN 15 28. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Visd 7,7-11; Heb 4,12-13; Mark 10,17-30 (kortere: Mark 10,17-27)
- Man 16 (Den hellige Hedvig) (Den hellige Margrete Maria Alacoque) Gal 4,22-24.26-27.31-5,1; Luk 11,29-32

- Tir 17 Den hellige Ignatius av Antiochia. Gal 5,1-6; Luk 11,37-41
- Ons 18 DEN HELLIGE LUKAS - 2 Tim 4,10-17b; Luk 10,1-9
- Tor 19 (De hellige Johannes av Brebeuf, Isaak Jogues og deres ledsagere) (Den hellige Paul av korsset). Ef 1,1-10; Luk 11,47-54
- Fre 20 Ef 1,11-14; Luk 12,1-7
- Lør 21 Ef 1,15-23; Luk 12,8-12
Tidebønn for uke 1
- SØN 22 29. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jes 53,10-11; Heb 4,14-16; Mark 10,35-45 (kortere: Mark 10,42-45)
- Man 23 (Den hellige Johannes av Capes-

- trano) Ef, 2,1-10; Luk 12,13-21
- Tir 24 (Den hellige Antonius Maria Claret) Ef 2,12-22; Luk 12,35-38
- Ons 25 Ef 3,2-12; Luk 12,39-48
- Tor 26 Ef 3,14-21; Luk 12,49-53
- Fre 27 Ef 4,1-6; Luk 12,54-59
- Lør 28 DE HELLIGE APOSTLER SIMON OG JUDAS. Ef 2,19-22; Luk 6,12-16
Tidebønn for uke 2
- SØN 29 30. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jer 31,7-9; Hebr 5,1-6; Mark 10,46-52
- Man 30 Ef 4,32-5,8; Luk 13,10-17
- Tir 31 Ef 5,21-33; Luk 13,18-21

Katolsk liv i fokus

Foredrag høsten 2000 i St. Olav Katolske Forum, Oslo

18. oktober:

Sr. Anne Bente Hadland o.p.: Kirken - anakronistisk eller motkulturell?

2. november - Allesjeldersdag:

Pater Olav Müller ssc: Bønn for de avdøde: en vennetjeneste - men eksisterer det en rensesestilstand mellom himmel og jord?

22. november:

Pater Arne Fjell o.p.: Nytter det for Kirken i dag å be jødene om tilgivelse?

Foredragene starter kl. 19.00, antagelig i Mariagården, Akersveien 16, endelig beskjed senere. Lokalene åpnes etter messen kl. 18.00.

Alle er velkomne!

Neste nummer utgis 28. oktober. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon:
Unni Klepper Joynt
(ansvarshavende redaktør)
Olav Egil Aune
Maj-Lisbeth Myrhaug

Faste medarbeidere:
Bernt Eidsvig
Liv Greni
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 16, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 23 21 95 48 - Fax: 23 21 92 43
Ekspedisjon: Tlf. 23 21 95 00
Årsabonnement (Norge): kr. 220,-
Øvrige europeiske land: kr. 230,-
Andre verdensdeler: kr. 240,-
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**St
OLAV**

BOKHANDEL

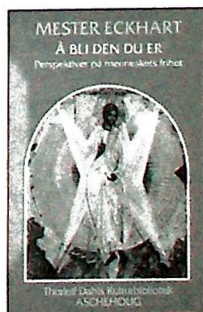
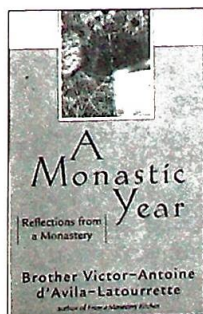
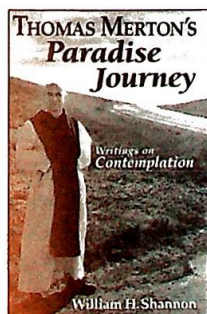
AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO
TLF. 23 21 95 55 FAKS. 22 36 02 63
E-POST: BOKHANDEL@KATOLSK.NO

William H. Shannon: THOMAS MERTONS' S PARADISE JOURNEY.
Writings on Contemplation
Burns & Oates, 2000. Hft. Kr. 220,-

Brother Victor - Antoine d' Avila - Latourrette:
A MONASTIC YEAR. Reflections from a Monastery.
Servant Publications, 2000. Hft. Kr. 175,-

MESTER ECKHART: Å BLI DEN DU ER.
Perspektiver på menneskets frihet.
Oversatt med innledning og noter av Jon Wetlesen.
ASCHEHOUG, 2000. Ib. Kr. 348,-

Ny Pollestad - bok!
MIDDAGSHØYDE. Dagbok 1998 - 2000.
CAPPELEN, 2000. Ib. Kr. 298,-

ÅPNINGSTIDER: 10.00-17.00 - LØRDAG: 10.00-14.00

Porto betalt ved innleveringen P.P. Norge/Norvège
--

Blikk på tiden

Vatikanisk pausemusikk og andre toner

Snikende høstmørke med tilliggende alvor til tross: Septembersolen varmer, og vi velger i første omgang blant de lettere ting i bunken. Fisker frem en vellagret sak.

I våres var, ifølge *The Tablet*, den amerikanske presten Roy Bourgeois, kjent for sin kampanje mot United Schools of America - USA-institusjonen som bl.a. utdannet håndtlangere for Latin-Amerikas militærdiktatorer - i Roma for første gang. Og ble intervjuet i Vatikanradioen om sitt arbeid for å få denne skolen, der man bl.a. underviste i det tvilsomme faget torturteknikker, nedlagt.

“Tidligere på dagen,” forteller pater Roy, en uformell, 61-årig sørstatsprest som trives godt i jeans og anorakk, i ettertid til sine venner, “satt jeg i Peterskirken og tenkte på dette med Peter og nøkkelmakten og det hele - og tenkte at hva skal de nøklene brukes til? Til å tjene, tenkte jeg. Av en eller annen grunn falt noen ord av erkebiskop Oscar Romero meg i hu: ‘Vi som har stemme, må tale de stemmeløses sak,’ sa han en gang. Og jeg tenkte, hva kan jeg gjøre?” Som vi skal se, fant han noe.

Sceneskifte. Vatikanradioens studio: Pater Roy på direkten med tre engelsktalende intervjuere samt en dame som skal oversette for franske lyttere og en mann som skal formidle på italiensk - Vatikanradioen er, naturlig nok, mangespråklig. Pateren svarer på spørsmål og beretter i kjent stil om arbeidet med å få has

på denne skolen i menneskerettskrenkelser. Men etter ti minutter skifter han taktikk. “Nå legger vi politikken til side,” sier pater Roy. “for nå vil jeg snakke litt om rettferdighet og jubileumsåret. Er det ikke på tide at kirken prøver noe nytt? I 2000 år har menn stått for styre og stell og ikke gjort det overvettes bra. Vi må mobilisere kirkens kvinner. Det blir ingen bedring før kvinnene settes inn i kampen mot fattigdommen. Vi trenger kvinnelige prester og kvinnelige biskoper på lederplass i alle kirkelige sammenhenger.”

Den kvinnelige oversetteren gisper, men gjengir, noe kortpustet, lojalt paterens ord på brukbar fransk. Herren som har hånd om italiensken, setter derimot punktum for paterens siste setning. Hvoretter intervjuet avsluttes i all hast, og lytterne får 15 minutters ekstra pausemusikk før neste program.

Og dett var dett, som en hjemlig komiker sier. Men det tør være første gang Radio Vaticana spredte denslags toner - og med toner mener vi ikke pausemusikken.

Så til noe annet: OL, av typen sommer, er over oss igjen (for ikke å si over, innen dette leses!). Og, som St. Olavs lesere vil vite: St. Olavs sportsredaksjon fungerer høyst sporadisk, men særlig i OL-sammenheng og søker da helst det alternative: ikke begeistring, men baksiden. Så også denne gang.

Altså: Sydney ruster seg til OL og har så gjort i årevis. Rett før åpningen foregår siste finpussen for å gjøre byen så presentabel som råd er for den halve millionen turister man venter vil komme. Og finpussen innebærer at byens 35.000 registrerte hjemløse (tallet er firedoblet siden 1992 grunnet prisene på boligmarkedet) i to uker får “mat og

seng og greier”, som en av dem, Terry, sier, men den uvante forpleiningen skal gis på steder i god avstand fra arrangementet med det morsomme navnet “leker”. Terry for sin del skal plasseres i et hus to timers kjøring fra byen. Politiet har informert ham: For noen uker siden plukket de ham opp i parken der han har holdt til de siste åtte årene, satte håndjern på ham, bød på overnatting i arresten og orientering neste morgen om det videre opplegget.

Terry er ikke begeistret. “For jeg vet at dette ikke gjøres for å hjelpe oss. Det gjøres bare på grunn av OL. Sydney skal vise turistene og TV et bilde som lyver.” Å motsette seg tvangsflytting, nytter ikke. “De arresterer meg. . . I ukevis har myndighetene fjernet søppel fra gatene, søppel som aldri ellers blir fjernet. Nå er turen kommet til oss.”

Det er Vårt Land, avisen som etterhvert kan dette med etisk vinkling på sportsvanviddet, som nylig fortalte historien om Terry. Og som også forteller at humanitære organisasjoner i New South Wales, der Sydney er hovedstad, det siste året har “forsøkt å få vedtatt en lov mot trakassering av hjemløse mennesker. Men de har ikke fått gjennomslag.”

Riktignok er det en stund siden sommer-OL i Moskva, men minnes vi rett, stuet daværende Sovjet uønskede individer bort på landet under lekene: Arbeids- og husløse fantes, som kjent, offisielt ikke under den reelt eksisterende sosialisme. Nå driver demokratisk/kapitalistiske Australia med samme form for sosial rydding, til akkompagnement av klirrende håndjern. Det lyder ikke vakkert.

Man kan bli mollstemt av mindre - septembersol til tross.

Observatoria